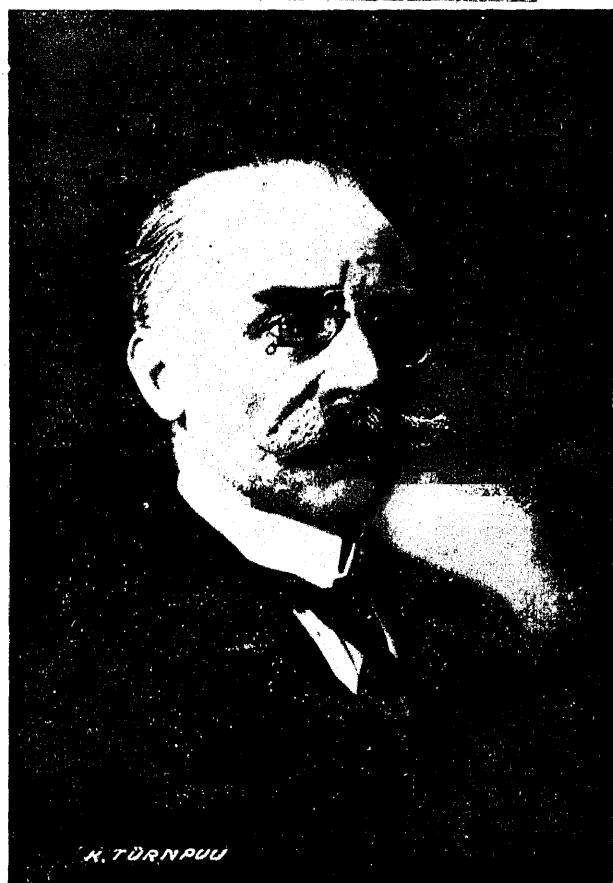

Muusikaaleht

POSTI
RAHVUS-
KAAMATUKOGU

F. Reindorf. 1935

K. TÜRPUU

Konstantin Türrpu

Nr. 4

Aprill

1937

Helikunstnike aadresse

Tallinn:

Arder, A., konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Toompuiestee 4—8

Böläu, Rita, konservat. itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Tallinn, Konservatoorium ja Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.

Genz, Harry, klaverisolist, klaveriõpetaja, muusikateooria, S. Tatari 10—12.

Hellat-Lemba, L., konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.

Karjus, A., cellokunstnik, E. V. Tallinna Konservatooriumi õpetaja.

Koch, Thekla, klaverisolist, saade, tunnid, Vismari 26—7.

Kottisen, Margareta, klaveriõpetus, Pikkjalg 6—4.

Lemba, Viktor, klaveriõpetaja, Liivalaia 98—22, kõnet. ½9—½10 e. l.

Lipand, Ella, laulja, hääleseadja, Raudtee tn. 42—10.

Redlich, Arvid, klaverisolist, saatja, tunnid, Pikk 31—2.

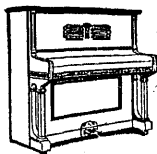
Tamm, Aino, laulukunsti stuudio, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.

Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Jakobsoni 4—7.

Vaks, Julius, trompetist, konservatooriumi inspektor, Falkpargi tn. 18—7.

Nõmme:

Järv, Ida, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Nõmme-Hiiu, Kõie tn. 12/33, tel. 522-72.

Klaveritööstus

K. Saar

S. Juhkentali 10-a.
Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

pianiinosid.

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõenduseks—ostud ja soovitused muusikatundjailt.

EESTI LAULJATE LIIT
ostab

tagasi mõned aastakäigud

„Muusikalehte“ 1926

ja

„Muusikalehte“ 1927

ühes sisukordadega.

Muusikamuuseum:

Müürivahe tn. 12, avatud: pühap., teisip., neljap. kella 12—14.

MUSIKALEHT

1937. XIV AASTAKÄIK
ÜHES NOODILISAGA

E. L. L. liikm. — aastas	Kr. 2.—
Teistele	„ 2.25
Välismaale	„ 4.50
E. L. L. liikm. poolaastas	„ 1.—
Teistele	„ 1.15
Välismaale	„ 2.30

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VASTU
KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE AADRESS:
TALLINN, LAI TÄN. 7. TELEFON 431-82

SISUKORD:

Laul seltskondlikes organisatsioonides — Ed. Visnapuu.
Üks ununenud laulupidu — H. Sakaria.
Mõningaid lisandusi koorilaulu arenemise kohta Ambias — J. Kents.
Vestlus prof. A. Lembaga — R. K. Telefonikõne helilooja Miina Härmaga — E. L.
Mälestusi K. Tärnu'ist.
Ooper ja kontserdid.
Peeter Grünfeldt †.
Meeskooride elu.
Kutsemuusikute elu.
Marsside võistluse tulemusi.
Muusikaline võistlus Riigivanema auhinnale.
A. Pnškin ja vene muusika.
L. Liidu nõukogu koosolek.
Raadioteateid.
Mitmesugust, illustratsioone.

Järgmine „Muusikaleht“ ilmub mai lõpupoolel.

muusikaline

Ed. Visnapuu

Käesoleva kirjutise aluseks on võetud teema: „Laul seltskondlikes organisatsioonides“. Järelikult ei taheta siin puudutada ainult muusikaharrastuslike ringide tegevust, vaid samuti läheneda ka nende organisatsioonide rakendusvõimalustele, kelle otseks sihiks on mingisuguste muude ülesannete täitmine ühiskonnas.

Vabahariduslikul pinnal meil praegu juba liigub võrdlemisi õige elav tegevus laularendamiseks — ja nimelt selle osa viljeldamises, mis puudutab kooride kui puhtmuusikaliste ürituste toimeid. Käesoleval silmapilgul Eesti Lauljate Liitu on koondu nud üle 20.000. liikme, kes hoogsusega ja sihikindlalt juhitud teadlikkusega töötavad jooksvate algatuste läbiviimise ning XI. üldlaulupo ettevalmistuse juures. Need ringid püsivad meie võimaluste piires küllalt hästi korraldatud alustel, et suuta täitmiseks võetud ja usaldatud ülesandeid viia läbi vastutavusega.

Ag a selle 20.000-liikmelise organiseeritud pere kõrval ei puudu ka üsna kogukas arv nii-nimetatud metsikuid koore, kes töötavad juhuslikkusega ja rohkem ühepäeva huvide rahuldamiseks. Nad tekivad ning kaovad, jätmata enesest mõjuvamaid jälgi, või siis viirelevad kuidagi edasi oma halli elu.

Sääraste kooride eksisteerimine on ilmselge pahe, mille vastu peab võitlema kõikide vahenditega — nii üksikult kui ühise rinde abil. Iga asjaosaline, kes satub lauluharrastuse lähikonda, mõtelgu otsekohe sellele, et edukuse esimeseks pandiks on põhjalik organiseerumine. Kui mingi

Laul seltskondlikes organisatsioonides

koor tõesti tahab teha saavutusi, siis ta liitugu üldise perega, kus juba valitsevad traditsioonid, kogemused, aineliselt korraldatud alused, ja mis pääs — ideeliselt kindlad sihtjooned.

Tänapäev kannab niivõrd tihedale ühiskondlikule suhtlemisele rajatud ilmet, et omaette eraldatud tegur jääb lihtsalt võimetuks saatma korda midagi ajanõuete kõrgusel seisvat ning üldkasulikku, liiati veel raiskamata asjatult energiat.

Meie võime rääkida organiseerimise vajadustest otsekohe kooride huvi seisukohalt, kuid samas ei puudu asja juures ka oma laiem kultuurpoliitiline siht. Nimelt kooride korraldatud tegevusele rajaneb meie loomingu line liikumine ja selle edukas kujunemine. Rahva väikese arvu tõttu tuleb meil toimida vägagi tihendatud jõuga, et luua pinda koorilaulude tekkimisele ning levimisele.

Praegu vaevalt nootide trükkimine tasub selleks tehtud kulutusi. Enamasti makstakse nendele juure, paremal juhtumil ehk saadakse tagasi omahind. Nii on see Lauljate Liidu kui Autorikaitse Ühingu kirjastustega, kes praegu õieti ainukestena tegelevad laiemas ulatuses mainitud alal. Mõlemate ühiseks sihiks aga on häänoodivara soetamine lauljaskonnale ja autorite toodangu ringkäiku panek. Mõnel puhul ka heliloojad ise lasuvad trükkida oma teoseid — ja muidugi suuremate väljavaadete tasuvusele.

Kui meil praegu on üle 20.000. organiseeritud laulja, siis võiksime arvata, et kir-

jastatud noodid juba peaksid leidmahi rahuldavat tarvitamist. Ometi pole see nii. Tiraazid ikkagi ei luba teha loomulikke kalkulatsioone.

Mitmeti tuleb ilmsiks, et üsna rohkesti ettekantavad palad lähevad müügil võrdlemisi vähesel määral. Tähendab — koorid ei tarvita laulude õppimiseks noote küllaldaselt arvul, või nad ise kodusel teel paljundavad neid. Mõlemad nähted aga on suured pahed. Väheste nootide juures muutub harjutamine raskeks ja aegaviitvaks. Kätsi paljundamisel esiteks tulevad noodid halvasti loetavad, teiseks on see sääduste rikkumine ning kolmandaks kannatab niisuguse toiminguga meie kooritöödangu tekkimine. Kokku sünnib siit rohkesti halbusi.

Säärast paljundamist ma otsekohese sõnaga ei nimetaks varguseks, vaid pahaks harjumuseks, mis kuidagi on jäänud verre. Vaimseid väärtusi nagu ei peetagi eraomanduseks. Muidugi aastate jooksul on vaated palju muutunud, kuid mõnes paigas siiski veel jätkatakse ebakohast toimimist. Ühiskondliku elu juures peaksid arusaamised niipalju selguma, et meie hoolimatuse tõttu ei teeks kahju oma väikesele ja üldisele suurele ettevõttele. Lisaks olgu lauljaskonna tähelepanu juhitud nendele tagajärgedele, mis võivad tulla sääduserikkumise avastamise puhul vastutuse kandmise kaudu.

Teeme nüüd oletusi, et lauljaskonna saamegi organiseerida sajabrotsendilisel ning seejuures viia läbi põhjaliku korralduse ka üksikasjade suhtes. Ometi meil on vaja panna rahvast laulma veelgi laialdasemas ulatuses.

Et osaltki hinnata ja iseloomustada laulu suurt mõju ühiskonnas, püstitagem mõned vaieldamatud väited: 1) — laul on tervis, 2) — laul on südameharidus, 3) — laul on ühendus, 4) — laul on enesevalitsemise kandvamaid aluseid.

Terviseks võime laulu nimetada sellepärast, et ta arendab meie hingamist, paneb kopsud sügavamini töötama ja elustab vere ringvoolu. Muidugi peab laulmisest hoiduma külmas, tolmuses, niiskes või sumbunud

õhus. Laulu praktiline tähtsus kandub üle ka kõnelemisele: kõlav hääli teeb inimese meeldivaks ja kauniks. Aga laul annab samuti vaimset tervist ning seesmist tasakaalu.

Laul oma mõjult osutub rikkalikumaks südamehariduse allikaks. Kes käib koos lauluga, see ei liigu kunagi ühes kurjade mõtetega ning alatu tahtmisega. Kui nagu on inimese vaimu peegel, siis laul jätab sinna paistma oma puhta seesmise helenähtuse. Laulule antud ruum südames on kaitsitud pahede nakkustõve ja hingelaikuse umbrohu eest.

Kui tahame end tunda ühiselt vastastikkude seotutena, siis leiame selle kokkukulamise silmapilgud kõige kindlamini jällegi laulu kaudu. Siin mängivad korraka tähtsat osa nii füüsilised kui psüühilised tegurid. Laulus meie juba hingamegi üheaegselt, mis paneb lähedaselt võrdse jõuga liikuma vere ja lihased. Meie ei laula mitte ainult kopsuga ning häälepaelttega, vaid kogu kehaga. Me laulame hoopis kogu olemusega. Nii siis ühine keheline tegevus, üks tiivustav mõte, ühiseks täpsustatud rütmiline liikumine ja ühiselt kuuldav kaja-vus loovad ka kindlamini liidetud terviku. See side hiljemgi jääb maksma nagu verevendluse vanne.

Et lauline inimeselt nõuab väga suurt distsipliini, siis ta ka põhjalikult kasvatab teda enesevalitsemiseks ning korra austamiseks. Neid mõlemaid on vaja nii üksiku isiku kui seltskonna elus.

Soovides viia laulu ja ühiskonda vastastikkude lähemale, tuleb vaadata selleks kõige mõjuvamate vahendite järele. Valmisolev organisatsiooniline korraldus peab siin ise astuma appi. Väga paljud huviringsid, üldkasulikud ja teenistusallised koondised, kes otsekoheselt ei tegele muusikaga, võivad üsna rohkesti saata korda laululiikumise hääks.

Mitmedki säärased organisatsioonid tihti on sunnitud pöörduma muusika kaasabi poole. Nii vajavad orkestreid Kaitseliit ja tuletõrje ühingud, kellel aeg-ajalt tuleb esineda paraadidel ning rongikäikudes. Kaitseliidul kohati ei puudu ka oma koo-

rid, kes on juba ühinenud üldise lauljasperega.

Isamaaliit kui võrdlemisi uus algatus võiks laulu alal teha õige ulatuslikku tööd, kui ta suudab rohkem arendada välja oma tegevust selles sihis. Praegu juba leidubki koore mitmes kohas. Ametialadelt võiksime näiteks Tallinnas nimetada politseinikke ja linnateenijaid, kes harrastavad üsna eduga laulu. Raudteelastel on suurearvuline ning esinemisvõimeline koor. Ka sõjaväelased tegutsevad mõnes paigas koorilauluga jne.

Muidugi on väga soovitatav, et igasugused organisatsioonid püüaksid oma tegevuse kõrval arendada koorilaulu ja tõsta senini liitunud pere üldarvu. Aga ma tuleksin veel ühe uue mõttega, mille läbiviimine poleks võimatu, kuid tohiks tuua laulule õige rohkesti kasu — ning esijoones selle rahvaliku osa arvel. Nimelt peaksid organisatsioonid hakkama oma liikmeskonnale õpetama eesti autorite algupäraseid laulupalasid, millised on viisilise ehituse poolest mõeldavad massilt ettekantavateks ja kasutamiseks muudeli juhtudel ühiselt.

Organisatsioonid võiksid korraldada rühmadena kokkutulemisi ja võtta ühehäälselt läbi selleks sobilikku lauluvara, nagu mõnedes kogudustes on toimitud uute korralduste õppimisel. Kui sõjaväelased, kaitseliitlased, lotad, tuletõrjujad, sportlased, ühingutesse koondunud noorsugu, ametinikud ning kutsealalised rühmitused jne. omandaksid värske rahvaliku lauluvara, oleksime korruga jõudnud edasi suure sammu meie paremate soovide sihis. Kuna meil lähenevad sääraseid ettevõtteid nagu Võidupüha aktuste läbiviimine ning hiljem järgnevalt rida muid üritusi, siis oleks soovitatav asjaga teha algust kohe.

Oleme sellest rääkinud kaunis rohkesti, et meie rahvalik lauluvara otse kubiseb võõrast materjalist. Säärase olukorra parandamiseks Riiklik Propaganda Talitus korraldab uute rahvalike laulude saamiseks võistlused, mille tulemusena on juba trüki kaudu ringkäiku lastud mitukümmend pala kergema lauldavusega noodivara. Omajagu ergutavat ja tutvustavat tähtsust oli raadio kaudu õpetamisel, kuid inimeste viimine

otsekohe asja juure toimub ikkagi kohal organiseeriva tegevuse kaudu.

Võõrrollusest meie ei saa lahti paljalt kõnelemiste ja mõlgutamiste abil. Tuleb kohe asuda tegudele ning seda üritada võimalikult sügavale küündivalt. Peame õieti võistlema välja ebasoovitava, et oma loominguvaradele kindlustada kohta rahva südames. Ning muidu see polegi õige rahva süda, kui ta ei laula eneselt pärinevate tunnetega. Minnes asjadest kergesti üle, seda tihti ehk ei märgatagi.

Propaganda Talituse võistlus pääle rahvalike seltskonna- ja peolaulude andis veel rea väärtuslikke palasid, millised kuuluvad koorirepertuaari ja milledest samuti on trükkis ilmunud üsna mitmeid. Ka nendele juhin siinkohal lauljaskonna tähelepanu. Üldiselt nii rahvalikuks kasutamiseks kui kontsertpaladeks sobivat toodangut nende võistluslaulude hulgast on kirjastanud Lauljate Liit, Autorikaitse Ühing ja mõned heliloojad ise.

Lõpuks ma viiksin küsimuse laulurakenduse üldpinnale, puudutades selle sisulist ja suunalist külge.

Nagu mitmeti oleme võinud veenduda, püstitakse tihti arusaamiste ja arvamiste juures, et vana laenurepertuaar ning samas vaimus loodud algupärane lauluvara osutuvad meile sobilikemateks hilisema aja toodangust. Kui kellelegi miski asi maitseb, siis meie ei saa vaielda selle fakti vastu. Küll aga võime teha otsuse, kas maitse on terve kunstiliselt ja rahvuslikult. Inimene sagedasti harjub asjadega, mis temale polegi sobivad. Ning mõnikord läheb tarvis palju aega, et saada tagasi õiget tasakaalu. Nii on see ka maitsemisega muusikas.

Meie helilooming just sammub selgumise ja iseloomult kõvenemise sihis. Autor kui kutsesõnast, kelle elu liigubki õieti vaid ilu ning selle tõdede leidmise tähe all, on küll kindlamini toetanud jalad maha kunsti ja omapära pinnale, kui seda suudab teha lihtne asjaarmastus. Seepärast tuleb heliloojat võtta suurema usaldusega senisest. Ärgem salakemgi — meie rahva maitse üldtase on tunduvalt nihkunud tervema mõistmise suunas. Pidagem kinni samast liikum-

Üks ununenud laulupidu ja mõtteid selle puhul

Nagu muilgi rahvail, on ka eestlasi avalik kontserdielu ja kunstmuusikakultuur (sõna kitsamas tähenduses) võrsunud mitte niivõrd primitiivsest rahvamuusikast kui haritlaste viljeldatud, teoreetilisel alusel põhjenevast kunstmuusikast, nimelt vaimulikust ja eriti kirikumuusikast. Esimesed eesti laulu- ja mängukoorid tekkisid (möödunud sajandi esimesel kolmandikul) kirikute ja vennastekoguduste juures.

Viimaste lagastav mõju rahvaluule ja -muusika harrastamisele on üldiselt teada, kuid kirikumuusika alal on nad põhjapaneva töö sooritanud, mis vääriks lähemat uurimist ning õiglast hinnangut (vt. ka „Väägvere koor 1839—1929 — E.L.L. väljaanne 1929. a.).

Vennaste eeltööd osutasid küllalt väärtlikeks, kui pärast 1832. a. kirikusaaduse ilmumist selle kohaselt peagu igalpool hakati asutama kirikukoore, uue agenda vastulaulude kogudusele ette laulmiseks ja ka teistel, kunstilistel motiividel. Vennaste koosolekuil ja kodudes hariti ning harjutati koraali- ja vastulaulmist eriti elavalt. Ametlikul kirikul, kes tol ajal vennastekogudustega vaenujalal seisis, tuli juba sellepärast püüda neist vaimuliku muusika poolest mitte maha jääda. Visitatsioonide protokollides pühendatigi kirikukooredele eri punkt. Ja vastused neis protokollides peegeldavad kirikukoore arvu ning võimete kaunis pidevat kasvu järgmiste aastakümnete jooksul. (Köster Adam Jakobson sooritas pikemaid kontsertreise oma tormalastega, saades selleks ergutust vist möödunud sajandi teisel veerandil ka meie maal valitsenud kostümeeritud „natsionaal-laul-

jate“, „mägilaste“, steiermarklaste, prahalaste rändtruppide suurest moemenust).

Aegamööda valmiski mõte korraldama hakata ka mitme koori ühisesinemisi, laulupäevi, -pidusid. Nii 1869. a. laulupidu Tartus oli esimene eesti üldine laulupidi, esimene eesti laulupäev peeti Ansekülas 1863. a. Need kaks sündmust märgitakse seni ilmunud vastavates muusikaajaloo käsitlustes. Milgi kombel on aga kahe silma vahele jäänud ja hoopis unustatud nende aegne Jõhvi vaimulik laulupidu*, mis toimus 1865. a. 2. (14.) juulil (ühel reedel).

Juba õöl vastu neljapäeva alustanud [häätähtliku päältnägi ja „—r“ jutustuse järgi Tallinna saksa lehes Nr. 173 — 1865. a., 31. VII (12. VIII)] Viru-Nigula ja Lüganuse lauljad teekonda, et neljapäeva hommikuks õigeaegselt ilmuda omaette kätteõpitud laulupalade koos-proovimisele. „Ka Vaivara eesti lauluselts lubanud esineda, kuid ei ilmunud ettenägemata põhjustel. Kogu päev prooviti Jõhvi praost Meyer'i ja Viru-Nigula praost Hunnius'e juuresolekul. Siin avaldus rõõmustavalt, kuid inimesed väsimata innuga ikka jälle kordasid neid kohti, mis ei tahtnud klappida. Öhtul pärast kl. 6 kogunesid kõik lauljad kiriku, et koorilaval altari ees pida pääproovi härra kihelkonna-kooliõpetaja Laari (Jõhvist) juhtimisel.

Lauljad asusid korterisse kihelkonnakooli ja praosti maja kõrvalhooneisse.

„Kuigi neljapäev oli ähvardanud vihmapiivedega, oli reede päikesene. Täpselt kell 12 pidi ettekanne algama vanas Jõhvi kirikus, aga juba varahommikul vooris maarahvast kokku jalgsi ja vankris, lähedalt ja kaugel. Peagi pakkus Jõhvi alev erakordselt elava, huvitava pildi maa elust-olust. Ka kihelkonna aadel kogunes vähe aega enne algust üsna arvukalt, põnevuses kuulda saada oma talupoegade kunstisaavutusi. Kell 10 ehiti lauljad, eriti selleks Tallinnas trükitud punaste, siniste, kollaste ja roheliste eraldusmärkidega, — mis medaljonidena rippusid siidpaetel, — mille järele kõik end üles säadsid hr. praost Meyer'i korteri ees ja mõne koraali helid üsna vahvasti lasti kõlada lahkesse hommikusse. Tihedalt piiras maarahvas kirikut, oodates suure põnevusega tulevaid sündmusi.

mise teest, siis kord jõuamegi üle küllalt kaua kestnud kriisist ning tunneme hääd ja kurja.

Kõige kokkuvõttena püstitame juhtlauseid:

Saa liitudes tugevaks, austa kohustusi ja ole viimseni ustav üldideaalide vastu.

Pea lugu oma helloomingust, sest see annab sulle kõige rohkem kindlust vaimseks iseolemiseks muusikas.

Laula alati, kui selleks on sobiv silmapilk, sest lauluga elab sinu sees tõeline inimene.

*) Alltoodud „—r“ referaadi leidsin mulle Tallinna linnaarhivi juhataja abi hr. mag. E. Kenkmaa poolt lahkesti kätte juhatajad, hr. Chr. Jürissoni koostatud registri najal.

„Pärast einestust liikus lõpuks 119 laulja rongkäik kirikukellade helina saatel, praost Meyer'iga ning pastor Hunnius'ega eesotsas (mõlemad pastorirüüs) kirikusse, kus lauljad poolsõõris asusid oma paikadele altari ees. Pea oli kirik inimesi tulvil, et sõna tõsisel mõttes nõõpnõelgi ei saanud maha kukkuda. Vaatamata, et see suur inimhulk asus võrdlemisi väikeses ruumis, valitses erakordne, tõepoolest imeteldav rahu ja vaikus. Lühike preluudium orellilt kuulutas ettekande alguse ning kõigi silmad ja kõrvad pöördusid laululiste poole.

„Hra kihelkonnakooli-õpetaja Laar toimis ka seekord dirigendina ja kogu koori lauldud võimas koraal „Üks kindel linn ja varjupaik“ täitis mühinal kiriku võlvitud ruumi, avaldades kuulajaile silmnähtavalt vägevat mõju.

„Pärast lühikest vaheaega hra pastor Hunnius astus kantslisse ja pöördus piduliste poole soojade, südamlike sõnadega, selletades neile peo ostarvet ja tähendust. Sellele järgnes kogu lauljaskonnalt koor Haydn'i „Loomisest“: „Ja Tema käte töö“*). See viidi läbi isegi raskeis passaažes, üksikhäälte vahelduvalt voogavas põimingus, täpsusega, mis andis kiitvaima tunnustuse härradele kõstreile ja koolmeistrile (!), kes polnud sugugi vähest vaeva näinud üksikute palade kätteõpetamisega. Kuigi rahvalaulupeo suhtes ei tohiks tarvitada kõrget kunstilist mõõdupuud, ja kuigi sel ettekandel just nüansseerimine (Vortrag) mõndagi jättis soovida, siiski äratas mu suurimat imetlust tõesti üllatav täpsus üksikute häälte sisseastumistel selles sugugi mitte kerges koorilaulus.

„Edasi järgnevais laulupalades, missugused ette kanti üksikute kihelkondade lauljate poolt ja mis samuti peagu erandita ka olid kätte õpitud suure usinusega, riivas kõrva ebameeldivalt vilumata lauljate või „looduslauljate“ juures nenditav nähtus, et naishääled erinesid pigistatud, kuriseva (schnarrend) kõlaga ja luust ning üdist läbitungiva vahedusega. Ei oleks vist häradel kõstritel, kes koorid oma juhtida on võtnud, raske selle vastu mõjuda. Neil tuleks harjutusil vaid kindlasti tähele panna, et naised ja tüdrukud laulmisel suu tarvitsel määralt avaksid ja helisid mitte hammaste vahel pihuks ei purustaks, enne kui nad need esile toovad. Meeshääli, eriti basse, see oht ei varitse samal määralt, kuna hääle madalus juba loomulikult tingib suuremat pehmust. Kõige tähelepandeva-malt esines see halb seik Lügenuse lauljail, kuna nende juures naisrühm basside suhtes liig arvukalt oli esindatud. Aga

kuigi Lügenuse lauljate ettekanded enam-vähem haritud kõrva puudutasid natuke valusalt (empfindlich), siiski peab ka nende puhul tunnustama hiiglasuurt usinust, millega Lügenuse kõster püüab võita kõiki raskusi, mis talle vastu seisavad, nagu eespool tähendatud. Jatkaku ta — soovin seda südamest — kord alustatud tööd väsimata ja olgu ta veendunud, et menu saab tulema.

„Pärast lügenuslasi astus ette meeskvartett Viru-Nigula kõstri Eichhorn'i juhtimisel ja vaimustas kõiki kuulajaid oma suurepärase saavutistega, mis tunnustati peo parimaks numbriks.“ — Edasi kiidab „—r“ C. Kreutzer'i õhtulaulu ooperist „Õõ-laager Granadas“ laitmatut ettekannet kvarteti poolt, mille esimene tenor Eichhorn võinuks hiilata parimategi asjatundjate ees. Tõenäoliselt lauldi see kvartet saksa keeli, referendi üksikute tekstitsitaatide järgi otustades. Kvarteti teised numbrid osutusid kõik hästi ning jõukohaselt valituks. „O sanctissimat“ ei olevat „—r“ kunagi kuulnud paremas ettekandes kui Jõhvis eichhornlaste poolt.

Jõhvi laulukoorile, Laari juhtimisel, sai osaks suurim aplaus. Eriiselt meeldinud (!) koori teiste häälte seast „väljakostvad värsked poistehääled“, keda Laar olnud harinud eriti tagajärjekalt. Jõhvi koor olevat väärinud number „I“ ja ka Jõhvi kvartet oleks olnud Viru-Nigula omast mitte halvem, kui sääl oleks leidunud Eichhorn'i taoline esimene tenor.

Peolaul kõigi lauljate ettekandel ja koraal „Võta nüüd Issandat, vägevat...“ lõpetasid lauluettekanded. Lõpuks kõneles kantslist veel praost Meyer, kes mehises kõnes rõhutas koorilaulu tähtsust jumalateenistuses, avaldades lootust, „et ka meie maal laul muutuks sidemeks koguduse ja kiriku, kooli ja kodu vahel.“

Kella 3 paiku p.l. läks rahvas laiali ülevas meeleolus ja „äärmselt rahuldalt“.

Oma jutustusele lisab „—r“ veel mõtiskelu laulu harivast mõjust rahvale, keda laul võõrutavat kõrtsiskäimisest ja kelles ta koguni äratavat „vajaduse parema õpetuse, rahvakoolide järele“. Kohaliku lauluedandajana (pääle mainitud kõstrite, kooliõpetaja) mainib „—r“ „tänuga“ praost Meyer'it (Jõhvi), past. Hunnius't (V.-Nigula), past. Vogt'i (Lügenuse) ja past. Scholwin'i (Vai-vara), kes Jõhvi laulupeo organiseerinud.

Oleme refereerinud üksikasjalikult sellest laulupeokesest, kuna siin leidub mõndagi huvitavat meie nüüdisaja laulupidude suhtes. Eeskätt suur hool, millega valmistuti laulupeole, kava jõukohane koosseis ja mitte-väsitav ulatus, rahva ning „isandate“ innukas osavõtt laulupeost ja kõige tagajärjel usna hiilgav kordaminek ning ül-

*) Juba tol ajal üldiselt populaarne eesti kooride laulupala, mis tänini on püsinud meie kirikukooride lauluvaras.

*Hiljuti Tallinnas
demonstreeritud
elektrioriel*

dine rahuldus õnnestunud suurettevõttest. Tahtmata tekib küsimus, kas ei saavutatud selliste lihtsate lühi-laulupidudega vahest mitu korda suuremat efekti kui meieaja sagedaste suuresinemistega, mis muutuvad viimaks liig väsitavaks, koormavaks, ebatasuvaks — nii kunstilises, rahvakasvatustlikus kui ka... finantside suhtes?

Siiski — Jõhvi laulupidu oli tüüp laulupidusid, millel õieti puudunud elujõud: ta polnud rahva, ta oli vaid kitsa ülemikihi käsutatud ettevõtte!*)

Ning teinegi mõtiskelu liitub eelmisele: Mida lõppude-lõpuks taheti saavutada tolle ja teiste selletaoliste pidudega? Praost Meyer'i kõne kiriku ja rahva (koguduse), kooli ja kodu üksteisele lähendamisest, lehe kirjasaatja „—r“ moraliseerivad lõpumärkused tunduvad pääliskaudseina. Tolle sakslaste äkilise harrastuse taga eestlastele muusikakultuuri loomiseks näib peitunud ole-

vat hoopis kaugemaid püüdeid ja sihte kui tavalise suureliku silm tol ajal ja nüüdki suudab seletada. Tõsi, see on oletus, millega pääleegi sugugi ei taheta alandada meeste, nagu past. E. A. Hoerschmann'i, past. M. Körber'i, past. G. F. Rinne vastuvaidlematuid teeneid kunstmuusika aabitsateadmiste levitamise alal meie rahvas seas. Aga mis teha, kui ajaloo kurvad õpetused on meie rahvast sundinud mõneleegi võõrast leerist tulevale õilsalegi püüdele vaatama umbuskliku pilguga?... Üks mainitud varjatud motiive: vastupanek venestuse lainele on ilmne, teine oletatav motiiv — saksluse teadlik või teadvuseta kultuuri-ekspansiooni püüd. Viimane on tõenäoline saavutatud tulemuste järgi otsustades:

Kas ei olegi oletatavate salasepitsejate plaanid osaltki korda läinud, kas ei olegi isa Janssen'it otse nagu tõugatud pimedas arusaamatuses kogu eesti rahvalaulu jõleduseks tunnustama, kas ei olegi ühes siirupmagusate saksa biidermeier-epigoonide vii-

*) Meenutagem siinkohal A. Piirikivi mõttekäike „isandatekirikust“ ja „rahvakirikust“.

side importimisega meie muusikakultuuri paljudeks aastakümneiks sootuks saksikuks solgitud, eesti mehe, eesti naise, eesti lapse ja imikugi maitse mürgitatud, atrofeerumiseni rikutud? Kas ei ole koos nende võõraste viisikestega tekstidena sageli ka sisse toodud eestivastast ideoloogiat, meie loomule mittesobivaid, seda koguni rikkuvaid impulsse? Kas ei ole meid sellega tõesti mitte otse karvupidi tirides mitmeti vastuvõtmatute germanismidega, anglismidega, russismidega jne. otse nagu paari pandud? Poleks midagi katki olnud, kui nood importöörid ja nende kohapäälised agendid, muusikajuhid ja levitajad, oleksid oma võõrast muusikakaupa alati pakkunud mingi selgesti loetava „made in Germany“ sildikese all. Aga häda oli selles, et harjuti neis Schultz'ides, Schneider'ites, Zöllner'ites jne. jne. nägema oma meli ja nende loodud või „inspireeritud“ töid pidama eesti teosteks. Egas muidu poleks peetud „Kungla rahvast“, „Üks kask meil kasvab õues“, „Eestimaa, mu isamaa“*) ja paljusid muid laule eesti oma lauludeks, seega kalliks peetavaks vaimuvaraks, mis kõigiti väärrib viljeldamist, koguni järeleaimamist küllalt väärrika mudelina?

Et aga saksa kiriklike võimumeeste seas valitses 60-dail aastail veel teine vool, kes eespool puudutatud saksluse-kultuuripoliitika kui liigselt tagasihoidliku koguni hukka mõistis, kärealt nõudes eestluse täielikku allasurumist, heidab

*) Vrdl. ka Ed. Visnapuu artikkel „Muusikalehes“ nr. 11 — 1936.

**) Vt. ka H. Kruus „Eesti rahvuslikust elust esimese üldlaulupeo ajastul“ (10. Laulupeo Albumis, 1933).

otse huvitava valguse eelkäsitatud laulupeo taolistele ettevõtetele, isegi kuulsale I üldisele laulupeole 1869. a.**)

Piirdugem vaid vastava dokumendi tsiteerimisega: E. v. Schrenck'i „Baltische Kirchengeschichte der Neuzeit, Riga 1933 järgi piiskop Walter „Liivimaa maapäevajutluses“, Riias 1864, mille avameelsus põhjustas piiskopi tagasiastumise ametist, tähendas sõna-sõnalt: „...et meie täna ütelda ei või: kogu Liivimaa on saksa maa, on peamiselt meie eneste süü, kuna meie mingi ebamäärase pieteedi sunnil ajaloost kaduvate rahvatõugude murdosade vastu püüame säilitada nende rahvust, kuigi neil on olemas loomulik ja oludest tingitud tung germaniseerumisele (!!) ja sellega ühtlasi rahvuslikule võrdsusele (Gleichstellung), liiksaks juba olemasclevale (!?) usutunnistusele võrdsusele oma isandatega. — Kui see veel võimalik on, andku Jumal, et tegemata jäetud töö tagantjärele sooritataks juba nende tarvis ausalt haritavate ja edaspidi arendatavate koolide kaudu, ja andku Tema küllalt armastust nende vastu... et nad kord tänuga teie vastu rõõmu saaksid tundma oma saksa keelest ja haridusest, kombeist ning truudusest ja, kui Jumal tahab, kunagi ka ühest täiesti saksaomasest (einer ganz deutschen) kodumaast, ja saavad rõõmsad olema saades osa meie riigivalitseteja usaldusest tema saksa alamate ning nende valmisoleku vastu teda teenima.“

Kole-keerulise kõne mõte on siiski nii läbipaistev, et ei vaja kommentaare. Need sõnad üteldi üks aasta enne Jõhvi laulupeo, viis aastat enne saksa-eesti ühistöö korraldatud I üldist laulupeo.

Kaunistagem oma kodu!

Praegu ülemaaliselt on algamas kodukaunistamise hoogtööd. Sellele liikumisele peame lööma kaasa kõik, et toiming ei jääks ainult paljaks tahtmiseks ja sõnamänguks.

Eriti need, kes muusika kaudu on õppinud armastama ilu, asugu esimesena oma ümbruse kaunimaks muutmisele, pakkudes hääd eeskuju ka teistele. Ja nimelt: kui vaimselt ärk-

sam element, nad õhutada kaaskodanikke omapoolselt igati elavale tegevusele.

Aga muusika ka ise on määratu tähtsusega vahend, mille abil kujundame kodud armsaks ning kauniks. Seepärast välise ilu otsimise juures ärgu unustatagu muusikat kõrvalisele kohale, vaid püütagu seda teenida veelgi suurema innuga.

Mõningaid lisandusi koorilaulu kohta Amblas

„Muusikalehe“ novembrikuu nr.-is 1936 (lk. 237—240) ilmus endise Ambla kihelkonnakooli juhataja ja köstri A. Fr. Raudkepi sulest huvitav ülevaade koorilaulu arenemise kohta Amblas möödunud sajandi kaheksakümnendail aastail. Pikemalt on peatatud Ambla esimese meeskoori tegevuse ja selle hingusele mineku põhjuste juures.

Sellele huvitavale muusika- ja kultuur-ajaloolisele ülevaatele oleks mul alamal teha mõningaid lisandusi koorilaulu arenemisest Amblas käesoleva sajandi algul, s. o. aastail enne 1905—1906, n-n. „punaseid aastaid“. Kuid enne veel mõni sõna poisikesepõlve mälestustist Ambla esimese meeskoori suhtes.

Olgu tähendatud, et olen pärit Ambla kihelkonna kaugemast põhjapoolsest osast, kuid selle maailma valgust näinud esmakordselt küll paar aastat pärast seda, kui A. Fr. Raudkepp oli juba Amblast lahkunud. Mäletan oma poisikesepõlve päevist juhtumeid, kus tolleaegsed ärksamad peremehed minu kodukohas erilise vimma ja vihaga kõnelesid mõisnikest, kes olid tulbi haridustegelase ja eestimeelse köstri Amblast minema kihutanud. Ja veel aastakümme hiljemgi, kui olin asunud juba Ambla aleviku lähedale Raka külakooliõpetajaks, olid lauluarmastajail ja ärksamail koguduseliikmeil ikka veel meeles kirikuõpetaja Paulsen'i ja köster Raudkepi nimed. Nii olid esimesed koorilaulu arendajad jätnud Ambla kihelkonna vaimuella sügavad jäljed. Vanemad laulusõbrad kõnelesid vahel ka Ambla esimese meeskoori vägevast laulust.

Kuid A. Fr. Raudkepi kirjutuse lõpuosa tuleb veidi korrigeerida. Ta kirjutab: „Jumala teed on imelikud. Jaanipäeval 1880 kuuldi viimast korda endise Ambla laulukoori laulu, eriti isamaalist laulu. 45 aastat pärast seda, 1925 samal jaanipäeva ajal, peeti Ambla laulupäeva rohelises metsas. Laulis jälle Ambla laulukoor ja minule sai osaks see õnn vanaduses jälle kuulda Ambla laulu, mis n i i k a u a v a i k i n u d (minu sõrendus. J. K.) ja rõõmuga teretada Ambla noori lauljaid.“

Sellest viimastest märkusest võib nii aru saada, nagu oleks koorilaul Amblas kõik see 45 aastat vaikinud. Nii küll lugu amblaste auks mitte ei olnud. Kui kaua koorilaul Amblas tõeliselt vaikus, ei tea kahjuks praegu ütelda, kuid üle 15 aasta see mingilgi tingimusel ei võinud kesta. Minu külakoolipoisi eas olid juba nooremail küla kooliõpetajail laulukoorid, näit. Läpil, Jänedal,

Pruunas, Tapal, Roosnas, Karkusel j.m. Talvel harjutati koolimajades segakoorilaulu, käidi kordamisi suurtel pühadel Ambla kirikus jumalateenistusel laulmas ning peagu igal suvel korraldati kas kiriku uue oreli hääks või muuks otstarbeks Ambla kirikla õues näitemüüke ja muid rahvalõbustusi, kus segakoorilauluga esinesid Ambla kihelkonna üksikud ja ühendatud koorid. Mäletan veel elavalt neid poisikesecaegeid üritusi, sest olin neis laulukoori liikmena isiklikult kaastegev. Mõnikord korraldati selliseid laulupäevi ka Tapa alevikus. Ühendatud kooride juhiks kutsuti mõnikord ka väljastpoolt oma kihelkonda tolleaegseid meie tuntud muusikategelasi. Nii juhatas paaril korral meie ühendatud koore noor tulihingeline muusikakunstnik Miina Härma. Kas tol ajal Ambla alevikus ka oma eri laulukoor tegutses, seda ma kahjuks küll ei mäleta. Lauldi tol ajal nii isamaalisi kui ka muid ilmalikke ja vaimulikke laule tolleaegsest repertuaarist. Tolle ajajärgu lõpu-poolt on mul eriti meele jäänud Miina Härma segakoorilaulu.

Ajuliselt oli Amblas laulnud ka meeskvartett kohalikest aleviku tegelasist ja valakoolide õpetajaist. Nii ei olnud saksa härrade surve suutnud kuigi kaua hoida amblalaste koorilaulu vaikimas.

Uut ergutust vaimuelu alal Ambla alevikku tõi 1901. aastal asutatud Karskuse selts „Sõudja“. Selts sai oma tulud pidudest. Pidudel kanti ette koorilaulu, näitemänge ja ilulugemisi ning lõpuks oli tavaliselt ikka „tants“. Samalaadilisi pidusid korraldas ka sageli Ambla vanim selts „Tuletõrjeselts“. Tekkis isegi teatud võistlus sellel alal. Karskuse seltsi paremuseks oli tema segakoor. See asutati 1902. aasta sügisel. Koorijuhiks oli Ambla köster Konrad Preisberg. Harjutustel käis koore korrapäraselt paar korda nädalas köstrimajas. Kooriliikmed olid pärit Ambla alevikust ja selle lähimast ümbrusest. Liikmete arvult ei olnud koor suur, kõigest 12—16-liikmeline. Lauljaiks olid enamasti kohalikud käsitöölised, aastatelt keskealised, ning sekka ka mõni noorem kohalik haritlane (muude seas ka nende ridade kirjutaja). Nii lõõtas Ambla segakoor korrapäraselt kuni 1906. aastani. Tolle aja vältel oli koori koosseisus mõnes häälerühmas suuremaid või vähemaid muudatusi, näit. sopranis ja tenoris, kuid kandvad hääled olid siingi kogu mainitud aja kestel püsivad. Aldi- ja bassihääled olid peagu kõik aeg ühed ja samad.

Koori repertuaaris seisisid nii isamaalised kui muud tõsise sisuga ilmalikud ja vaimulikud laulud eesti heliloojate ning teiste rahvaste lihtsamaist ja rahvapärasemaist tõist. Pääle eespool mainitud Karskuseseltsi pidude laulis koor ka kirikus suurtel pühadel ja muil pidulikel jumalateenistustil. Ka väljaspool Ambla alevikku käis koor vahel laulmas. Kooril oli tol ajal üsna hää nimi ja kuulsuski Amblas.

Olgu mainitud, et samal ajal käisid koos harjutustel ka teised eespool nimetatud segakoorid külakoolide juures ning mõnes vallas asutati uusigi koore. Nii oli Ambla kihelkonnas tol ajal vahetevahel üle kümne laulukoori tegutsemas. Ka Ambla alevikuski asutasid „Tuletõrjeseltsi“ tegelased 1902. aastal „Sõudja“ segakoori kõrvale oma segakoori, kuid pikka iga sellel ettevõttel siiski ei olnud.

Samal ajal, s. o. 1903. a. algupoolest kuni 1906. a. kevadeni, tegutses Amblas ka meeskoor, nimelt Ambla kihelkonna kooliõpetajate meeskoori kahekordne kvartett. Selle koori ellukutsujaks ja juhiks oli tolaeaegne Roosna vallakooli õpetaja Aleksander Greenberg. Koori ellukutsumiseks oli eriline põhjus — korraldada pidusid ja hankida rahalist toetust üle kahekihelkonnalisele kooliõpetajate raamatukogule.

Ambla ja Madise kihelkonna vallakoolide õpetajate ühine raamatukogu (tolle aja olude kohaselt venekeelne) asutati 1902. a. sügisel Paide jaoskonna rahvakoolide inspektori M. Hanseri poolt. Valitsuse poolt saadud rahaga pandi küll raamatukogule alus, kuid iga-aastase täiendamise eest pidid õpetajad ise hoolitsema. Raamatukogu juhatajaks määrati tol ajal Ambla kihelkonnas laiemalt tuntud Roosna kooliõpetaja A. Greenberg. Raamatukogu asus Ambla kiriku lähedal Raka külakooli juures. Kuna aga Roosna kool asub Ambla alevikust 8—9 km. kaugusel, siis määrati Raka kooliõpetaja kui noor algaja raamatukogu juhataja abiks ja samuti kogu tegelikuks korraldajaks.

Koor käis harjutamas ja kokkulaulmas pühapäeviti päeval Raka koolimajas ja vahel ka Ambla vallamajas. Esinemiste eel käidi vahel koos ka äripäeva õhtuti. Kooriliikmed elunesid üle kihelkonna laiali kuni 10-kilomeetrilisel kaugusel Amblast. Pääle ühe (Ambla vallakirjutaja abi R. Berendseni, praegu Tallinnas Kaubandus-Tööstuskoja nõunik, laulis I tenorit) olid kõik teised kooriliikmed õpetajad. Koori koosseis oli järgmine: I tenor — H. Tisch, Pruuna kooliõpetaja ja eelmainitud R. Berendsen, II tenor — A. Kleitzmann, Tapa külakooli õpetaja ja J. Kirnmann, Sääsküla kooliõpetaja (Madise kihelk.), I bass — J. Ekemann,

Läste kooliõpetaja ja J. Kents, Raka kooliõpetaja, II bass — A. Greenberg, Roosna kooliõpetaja ja A. Lubi, Jäneda kooliõpetaja. Pääle R. Berendseni, A. Lubi ja nende ridade kirjutaja puhkavad kõik teised kooriliikmed juba emakese maa rüpes. Koori repertuaaris olid ilmalikud laulud, nii isamaalised kui ka muud tõsise sisuga laulud. Koor korraldas pidusid Amblas, Tapal, Järva-Madises, Lehtses j.m. Eeskava oli tavaline: mõned koorilaulud, väike ühe- või kahevaatuslik näidend, päämiselt ainult mees- tegelastega (tegelasteks olid enamasti samad laulukoori liikmed), ilulugemine ja lõpuks ikka tants. Mõnikord kanti ette ka keelpillide kvarteti muusikat. Vaheaegadeks ja tantsuks mängis puhkpilliorkester. Viimane oli ikka eritasu eest palgatud juure väljast-poolt.

Ambla kooliõpetajate meeskoori võib seega, kui üksikuid lühema-ajalisi katseid enne seda mitte arvestada, pidada teiseks Ambla meeskooriks, kes tegutses mõnda aastat pidevalt.

Ka puhkpilliorkestrile pandi Amblas alus. Karskuseseltsi tegelaste poolt noil aastail osteti seltsi poolt pidudega kogutud ja laenatud raha eest komplekt puhkpille ning anti asjaarmastajale õppimiseks ja harjutusteks. Orkestrijuhiks oli kohalik köster K. Preisberg. Harjutati koraale ja muid lihtsamaid ning tõsisesisulisi muusikapalu. Osa orkestriliikmeid oli elunemas üle 10-ne kilomeetri kaugusel Amblast. Sellel ja ka muil põhjusil ei saanudki karskuseseltsi „Sõudja“ orkester omale jalgu alla ning lagunes enne, kui sai tõsisemalt mängima hakatagi. Hiljem läksid muusikariistad Ambla Tuletõrjeseltsi kätte. Tuletõrjeseltsi orkestrina on see orkester mõnede vaheaegade tegutsenud kuni meie päevini. Olgu veel siin tähendatud, et karskuseselts „Sõudja“ ise ka juba ammu hingusele on läinud.

Eespool toodud näeme, et Amblas ka kõige suuremal venestuse ajajärgul arenes eesti koorilaul ja muusika. Ülemaalisi laulupidusid tol ajal ei olnud. Seepärast piirdus muusikaline tegevus ainult oma kihelkonna piiridega. 1905—1906. aastad töid Ambla muusika- ja koorilaulu alale suuri muudatusi. Suurem hulk senistest laulukoori liikmeist lahkus Amblast elukoha muutuse tõttu. Asemele tulid uued tegelased. Vabamate aegade õlul asutati uued hariduslikud seltsid ja ettevõtted, nagu Ambla Hariduseselts ja hariduseseltsi kool, eestikeelne raamatukogu jne. Seega algab uus ja vabam ajajärk Ambla vaimse elu arenemise alal ning samuti ka muusika ja koorilaulu alal. Seda aga juba ka hoopis laiemas maastaabis, kui oli see võimalik enne-malt.

J. Kents.

Vestlus prof. Artur Lembaga

Prof. ARTUR LEMBA
oma kodus.

Jutuajamist paludes, lepime kokku ühele pühapäevahommikule, sest pedagoogiline töö konservatooriumis ei anna selleks äripäeval sobivat aega. Nii külastangi meie populaarsemat heliloojat-pianisti ja muusikaarvustajat prof. Artur Lembat tema kodus.

Märkan kohe, et kabinett, kus võtame istet, on tulvil mälestistest, mis annetatud võib-olla vaid nii teeneterikkale ja töökale kunstnikule. Siin on õige rohkesti igasuguseid nahkköites auaadresse, hõbedat ja kristalli, mille all samas klaveri „ägab“. Need esemed juba isegi räägivad suurest lugupidamisest ning tööst. Ja seintel õlimaale, hulgana fotosid, pühendustega ja ilma. Ning sohval näen istumas „veel üht prof. A. Lembat“ — täpne koopia, Alli Orava nukkudekogust.

Kuna prof. A. Lemba alles hiljuti saabus Brüsselist, kus viibis meie nooremate viuldajatega võistlusel, siis tekib jutt loomulikult selle ümber, umbes järgmiselt:

„Nii et meil on mõtet oma viulivirtuoose siiski veel lasta õnne proovima minna?“

„Arvan seda kindlasti. Kui mitte vahest kõiki ei saa võistlustele saata, siis vähemalt Hubert Aumere, kes varem juba Viinis kohale tulnud. Meil tuleb seda ikkagi pidada silmas, et nad on alles õpilased ning võistlus säälb küpsete kunstnikega oli hääks katsumiseks, ning kogemuseks. Ja päämiselt selleks see osavõtt oli praegu mõeldudki.“

„Kuidas vaatate aga žürii hinnangutele?“

„Siin peab ütlema, et hindamisel punktide süsteem on ikka väga juhuslik ja täiesti õnne asi. Nii juhtus, et mõni ühe punkti puudusel (võimalikust 1120-st) pidi

edasisest võistlemisest loobuma, kuna oleks hiljem võinud võita. Zelia Aumerel näiteks puudus 13 p., ehk vähem kui 1 prots., võimalikust 80 protsendist, et pääseda teise järgu 21-he hulka.“

„Kui palju oli žüriis liikmeid?“

„Esimeses, eelvõistluse omas oli 14, kuna teises koosseisus, kuhu tulid juure juba sääraseid kuulsused nagu K. Flesch, G. Kulenkampf, J. Thibaud ja J. Szigetti, oli 18 liiget.“

Prof. Lemba näitab mulle ühtlasi mahuakat broshüüri, trükitud kriitpaberil. Selles on toodud hindamise määrused (mitmes keeles), žüriiliikmete nimed, ühes vastava ametalalise koha seletusega, kellede hulgas leian ka meie esindaja prof. Lemba. Samas on ka kõigi osavõtjate nimed, lühikeste elulooliste andmetega. Ka üks foto on kaasa toodud, kus meie esindaja žüriilauas näha esiplaanil.

„Kus saalis üldse toimusid need võistlused?“

„Need peeti Brüsseli Kuningliku Konservatooriumi saalis, kus enne võistluste algust kõiki žüriiliikmeid isiklikult esitleti Belgia kuningale Leopoldile. Võistluste ajal viibis saalis ka Belgia lesk-kuninganna, ning laskis enda looži kutsuda üksikult kõiki žüriiliikmeid, vesteldes igaühega umbes 5 minutit.“

„Kuidas võistlejatel aga tuli esineda?“

„Järjekorra kindlakstegemiseks pidi igaüks tõmbama loosi. Huvitav juhus oli, et Hubert ja Zelia Aumere tõmbasid oma loosid 67 ja 68. Siis Alumäel jällegi tuli esineda teisenä. Eelvõistlust korraldati kaks korda päevas, hommikul ja õhtupoolle. Üldse aga ei olnud meie viuldajate

loosid just õnnelikud, sest Alumäel alguses oli kaunis närveeriv mängida, kuna Hubert Aumere jällegi lõpetas hommikupoolsed katsed, kus oli eriti palju esinejaid kuhjunud ja komisjon nii siis kaunis tüdinud kuulamisest. Ning Õunapuu sattus võistluste teisele kohale tulija järele, mis andis liig suure kontrasti jne.“

„Kuidas oli asi võistluse kava suhtes?“

„See programm oli raske, sest muusikat tuli anda 2-he tunni kestuseks, mis on tavaline suure kontserdi kava ja meie noortele õpilastele ikkagi polnud kerge.“

„Kas osavõtjad olid kõik kohale ilmunud?“

„Sajast osavõtjast oli siis 60 kohal, kui sinna jõudsimme ja räägiti, et üldse jääb osavõtjaid umbes 95 ümber.“

„Ja kes need „kroonitud“ lõpuks olid?“

„Siin võitsid teisel võistluskatsel 12- hulgast hääd kohad endile N.-Vene küpsemad kunstnikud, saades punkte võimalikust 1800-st: Oistrach 1620, Odnoposov 1564, Guillets 1551, Goldstein 1518, Kosolupova 1297; rida teisi riike oma võistlejatega jäid kõik juba tahapoole.“

„Ja žüriiliikmete teeneid vist hinnati ka aumärkidega?“

„Jaa, neid jagati mitmesugustes aukraadides.“

Ta näitab mulle Brüsseli lehte, kus terve külg ühes piltidega sündmusele pühendatud. Säl on ka aumärkide kohta, et prof. A. Lemba on saanud Leopoldi ohvitseri ordeni.

„Kuidas oli muuseas teie vastuvõtt ja elamistingimused?“

„Reisul läks kõik libedasti. Palju lahkust ja abi näitasid meile Eesti konsulid hr. Perli ja hr. Gutmann Belgia konsulaadist, kes olid jaama vastu tulnud. Meie õpilastele võimaldati väga soodus pansioon, nii et kõik jäid rahule, nagu žüriiliikmedki, üldse korralduse suhtes. Žüriiliikmed olid paigutatud peagu kõik säälsete aristokraatide perekondadesse kui külalised, ning igal õhtul olid ikka kusagil vastuvõttud ja dineed meie auks. Kuigi tööd oli palju teha, läks see vaheldusrikkalt ja mõjus kosutavalt, rahuldavalt.“

Nüüd aga „sõidame kodumaale tagasi“ oma jutuga, sest tahaksin kuulda veidi arvamisi meie praeguste kunstiolude üle autoriteetsemast allikast.

„Kuidas vaatate meie võrsuva pianistide pere pääle?“

„Pea ütlema, et rõõmustaval viisil on palju noori juure tulnud. Kuigi mehaaniline muusika teeb suurt võidukäiku, on meil häid virtuoose siiski vaja ja neist võib veel puuduski tulla. Praegu on igapähe oma tegevus ja koht, ning häadele jõududele võib seda ka tulevikus eeldada. Kuigi praegu

veel pole rahvusvahelistel võistlustel meie noored pianistid võitnud, peaks see siiski lähemas tulevikus olema võimalik.“

„Mida ütlete aga meie uute helitööde võistluste kohta?“

„Helitööde võistluste kohta peab kahjuks ütlema, et enamasti on žüriil teada, kellele üks või teine töö kuulub, nagu maalt saadetavate postitemplite ja käekirjade järgi jne., ning siis on ka omad eelarvamised ja isiklikud öiendamisvõimalikud; ei saa sellest teha täielikku saladust! Ka ei ole žüriis olnud viimasel ajal asjatundjaid ning lastakse läbi näiteks laule mis algelisi vigu täis. Samuti viimati tarvitusele võetud punktisüsteem hindamisel on siiski juhuslik, ja pean asja koos läbiarutamist õigemaks. Nii võib veel märgata, et Türnu nimeline auhind mingisugustel kaalutlustel ikka on sattunud ühele teatavale isikule.“

„Kas olete nüüd osa võtnud neist võistlustest?“

„Eespool nimetatud põhjustel olen neist viimasel ajal eemale jäänud.“

„Ja kuidas on teie heliloominguga praegu?“

„Talvel on pedagoogilist tööd nii palju, et võib sellele ainult suvel mõelda.“

„Kas midagi suuremat on pooleli või lõpetatud?“

„Midagi selletaolist ei ole lõpetanud, kuid viimasel ajal olen väga huvitatud kammermuusikast, sest see on meil veel vähe kultiveeritud ala. Esimesed tööd sel alal olidki Eller'il, A. Kapil ja minul, kuna nüüd on juba juure tulnud Eugen Kapp, E. Oja ja teised.“

„Arvan, et teil kui pianistil suurema osa moodustavad helitööd klaverile?“

„Ei saa ütelda, sest mind on huvitanud ikkagi enam sümfooniline ja vokaalne muusika. Juba Peterburgi konservatooriumi lõpetamisel märgati seda mitmekesisist külge minu juures ja sain auhinna sümfoonilise muusika eest.“

„Kuidas leiata meie sümfoonilise muusika arengu?“

„Enne Lätet ja Tobias't meil seda üldse ei olnudki, kuid nüüd oleme rikastunud õige jõudsasti. On aga niivõrd pingutatud nõudev ala, et see ei saa küllalt kiirelt areneda kitsaste ainelistel olude tõttu.“

„Kas võime nüüd rahule jätta meie algupärase muusika levitamisega?“

„Liiga palju on välismaa muusikat esikohal. Eriti raadio ja kammermuusikaseltsid peaksid oma programmi muutma ning rohkem hoolt kandma meie loomingu levitamise eest.“

„Kuidas olete rahul enda helitööde ettekannetega teiste poolt?“

„Häid ettekandjaid, helilooja tõlgitsejaid on meil küll ja võib ütelda, et autori mõtted on meil täidetud peagu alati.“

ARMUS JÄRNEFELT,

kes juhatas Kutsemuusikute Ühingu esimest sümfooniakontserti.

Nüüd ju arvustajad „löövad laineid“, ja et mul just juhus meie muusikakriitiku ees olla, siis...

„Kuidas vaatate oma muusikaarvustaja kutsele?“

„Olen arvamisel, et kriitika peab olema asjalik ja ütleva tótt, peab olema õiglane, ega tohi mõelda kättemaksule. Olen püüdnud alati jääda erapooletuks, kuid ma ei saa siin muidugi enda üle otsustada, kas see igakord on õnnestunud.“

Kuna meil teatris ooper kipub jääma vaeslapseseks, siis huvitab seegi ja küsin esialgu vaid „kodumaa suhtes“:

„Kuidas vaatate teatri suhtumisele meie algupäraste ooperite lavastamisel?“

„Peaks ikka olema nii, et meie teater, kes saab niipalju riiklikku toetust, peaks algupäraseid oopereid lavastama. Viimasel ajal tuli aga ooperite loomisest loobuda, sest nii publik kui ka teatri juhtkond ei tunne selle vastu huvi. Nii suurt helitööd luua ainult armastusest asja vastu, ilma teatud tagatiseta, ei saa — ja see on ka pannud seisma meie ooperiarengu. Meie naabermaad teevad sel alal suuri edusamme. Ja meilgi oleks võimalik publikut ideelisemaks kasvatada, kui ainult tahetakse. Igal aastal

peaks välja tooma 1—2 algupärast ooperit, et pidulikel juhtudel ja aastapäevadelgi neid oleks etendada. Välismaalased on nende üle küllalt pärinud, et neid kuulata, aga meil pole neile midagi vastata...“

Tekib väike paus me vestluses ja mu pilku köidavad jällegi mälestusesemed, ja... Jaa, nii see paistab — Glasunovi pilt pühendusega on silmnähtavalt esikohal, klaveril, sääl ta seisab...

„Te vist austate väga Glasunovi?“ — vihjan ma sinnapoole.

„Glasunovist on mul väga hääd mälestused. Pärast Peterburgist lahkumist olin temaga kirjavahetuses ja Riist tuli viimane kiri, mida kavatsen kunagi hiljem avaldada. Glasunov valmistas mulle ka ühe suurema sündmuse mu elus, kui ta juhatas minu esimest sümfooniast 1909. a. Kui tal oli juubel (1907. a.), siis mängisin aktusel tema „Kontsertvalssi“ orkestriga. Kuid ka Liadovi ja prof. Vitols'iga oli väga hääd vahekorid sääl. Ka nende juubelitel mängisin, näiteks Vitols'i „Variatsioonid läti teemale“ tema aktusel 1911. a. ja Liadovi juubelil (1913. a.), tema „Variatsioonid poola teemale“. See oli kõik Peterburgis.“

„Kontserteerimisi oli teil sääl vist palju?“

„Jaa. Ka mäletan, Rimski-Korsakov'i mälestamise puhul (1909. a.) mängisin mitmes Vene linnas tema klaverikontserti.“

„Oli teil kaasmaalastega palju kokkupuuteid Peterburgis?“

„Eestlasi oli sääl palju oreli- ja kompositsiooniklassides ning nii oli nendega läbikäimist alati. Kadunud prof. J. Tamm oli sääl vanem inspektori abi ja tema oli meile nagu juhiks ning aitas ikka kaasmaalasi sissepääsmisel ja stipendiumide saamisel. Kui olin alles 10—12 aastane, käis Tobias tihti minu ja venna juures, mängides ette oma esimesi töid, ning konservatooriumis kestis see suur sõprus ikka edasi. Ta armastas väga improviseerida ja üldse tegime koos palju muusikat. Ka Mart Saare, Kulli ja Aavikuga olime samuti alati koos ning hääd vahekorras.“

Sel jutulõngal vahest ei tulekski niipea otsa, ja ma olen juba küllalt prof. Artur Lemba aega raisanud... Niisama palju kui naudime tema esinemistel sügavat tõlgitset kunstnikuhinge, võib aga, vastandina sellele, leida tema kõnes kainen asjalikkust. Kuid ladus on ta vestlemisel, jutukas ja otsekohene vastustes. R. K.

„Vanale ideele anda uut kuju, selles peitub kogu kunst ja inimkonna ainus loomisvõimalus.“
(Anatole France.)

Telefonikõne helilooja Miina Härmaga

Üks, kes Tallinnas viibides kunagi ei unusta Lauljate Liitu, on lugupeetud helilooja prl. Miina Härm. Kui kiired asjatoimetused ei võimalda tal astuda sisse Liidu büroosse, siis ikkagi ta võtab telefonühenduse, et lahendada mõnda asjalikku muusikaküsimust ning avaldada huvitavaid tähelepanekuid oma rikkalike kogemuste ja muljete salvest.

Seekordne sõit võimaldas tal kuulata kaht kontserti, Tallinna Meestelaulu Seltsi ja Tallinna Naisklubi omi.

„Mõlemad kontserdid jätsid väga häa mulje. T. Meestelaulu Seltsi noor koorijuht härra Ernesaks on paljutöötav jõud. Kui temal aga jatkuks energiat nii arvuka pere, nagu seda on Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoor, püsival ja hoolsal tööl hoidmiseks! Kindlasti nii suure kooriga töötamine ei ole kerge. Ja seda hinnatavamad on praegusedki tulemused. Näib, et Ernesaks on midagi õppinud ja suudab ka ise midagi pakkuda. Õpingutele lisandub andekus ja vaimline paindlikkus. Laulude tõlgitsemine oli väga häa.

Väga hinnatav oli ka T. Naisklubi noore naiskoori kontsert. Paistab kobe silma intelligentne materjal ja ilusad hääled. Juhti jälgiti hoolikalt ja täideti tema tahtmist. Ja ka juht, pr. Kahu jättis kõigiti häa mulje. On väga sümpaatne näha, et teostub noorte jõudude juurekasv.“

„See juurekasv peaks olema veelgi suurem. Väga suurt puudust tundub veel organisatsioonide, muusikalise arendamistöö tegijast. Teie, prl. Härm, peate meile andma rohkem tegelasi Tartust!“

„Tartu tegelased kuluvad meile endilegi. Ja ega me kadepad ole, kui viite meilt mõne noore jõu Tallinna. Küll saame neid aegajalt veel kasutada Tartuski. Kuid üldiselt peab ütleva, et muusikalised, ja ka üldse vaimlised, huvid meie noortes on jäämas tagaplaanile. Meie noori killustatakse väga paljudele aladele. Säälnad on noorte organisatsioonides, võimlemas, tantsimas, laulmas, — ja koolide töö on väga koormav. Minu tähelepanekute järele meie noored on palju tuimemad kui oldi mõnekümne aasta eest. Puudub püsivus ja sihikindlus. Kõigutakse palju siia-sinna. Ma tean enda kogemustest, et noored, 10—12-aastased lapsed laulavad väga hästi ja armastavad laulda. Säälnad aga algavad neil võimlemised, võistlusmängud, tantsud ja muud, — selle järelduel kaob hääln ja ka huvi vaimlise tegevuse järele. Siis aga möödub sporditu-

hin, asutakse elama igapäevast elu, kuid ka vaimline pale pole suutnud areneda, — inimesel ei ole enam midagi päälle oma igapäevase töö.“

„Ja sääln me siis saame noori rauke! Kuidas on teie kogemused, kas füüsiliselt tugev, hästi treeneeritud keha põhjustab ka vaimlise tervise ja tasakaalu?“

„Mina pean küll kahjuks kinnitama just vastupidist. Liigne sportimine, mis rekordide tuhinas on vägagi sagedane, rikub nii tervist kui vaimu. Vaadake noori sportlasi, — väga paljud neist kaebavad südamehaigust ja eriti närvide ülepingutust. Suur ärevus ja ülepingutamine võistlustel ei jäta mõju avaldamata üldisele hinge tasakaalule. Kõige tähtsam aga on see, et pikkamisi kaovad vaimlised huvid ja inimene jääb nürriks. Oma kogemustest pean ütleva, et sagedasti vaimliselt erksad ja arenenud inimesed omavad ka arusaamise kehalise tegevuse tähtsusest ja suudavad end hoida tervislikult korras, kas või füüsilise tööga, ilma et nad tarvitseksid jooksta või hüpata võidu.“

„Me võime ju võtta eeskujuks teidki! Ega teie vist ei ole kunagi jooksnud võidu või tõuganud kuuli. Kuid nooruse ja vaimlise erksuse säilitate väga hästi!“

„Ei ole minulgi enam tervis alati hääs korras. Mõõdunud talvel olin tõsiselt kopsupõletikus. Arstid olid juba väga mures. Kuid siiski põdesin välja. Nähtavasti olen veel tugevast eesti tõust. Eeloleval suvel kavatsen minna Võrumaale ja päris talus, värskes õhus ning terve elu keskel kosuda.“

„Siis peate küll püüdma panna mõne sõna oma tähelepanekuist ja arvamustist pa-

Mälestusi K. Tüرنpu'st

Konstantin Tüرنpu hauasammas.

16. aprillil s. a. möödus 10 aastat ajast, mil Eesti lauljaskond kaotas ühe oma parima lauludelooja.

Konstantin Tüرنpu sündis 13. VIII 1865. a. Klooga mõisas, Harjumaal. Tema isa oli

berile ja läkitama „Muusikalehele“. Niisuguseid sõnavõtte vajame hädasti.“

„Noh, mõnelgi korral annab end ju ka tunda noorte tegelaste iseseisvus ja omatarkus. Ega palju ei taheta tunnustada vanemate tegelaste juttu. Kuid kui siis tabavad äpardused ja eksimused, siis küll leitakse, et teistel oli õigus. Ja ega teinekord ei saa muidu, kui ütle juba aegsasti kindlasti, et nüüd tehakse nõnda ja mitte teisiti! Siis välditakse mõnigi viga tulevikus.“

„Teie peaksite tulema Tallinna. Meile oleks teid mõnigi kord vaja kindla sõna ütlejana.“

„Vajatakse mind veel Tartugi. Sääli leidub ka küllalt ettevõtteid ja talitusi, millel pean olema juures algusest lõpuni. Aga kui oleksin Tallinnas, küll vahest siis mõnigi küsimus siingi oleks kujunenud teistsuguseks. Ma näen, et siin vanemad tegelased

ametilt mölder, kuid tema perekonnas harastati väga laulu ja muusikat, mis ei jätnud avaldamata mõju ka Tüرنpu'le. Enne kooliaega õppis ta isa juhtimisel viiulit, kuid astudes Saue kooli 7-aastaselt, hakkas harjutama orelil. Noor talent arenes kiiresti, ja nii mängis ta 8-aastasena koraale. 9-aastasena astus ta Tallinna linnakooli ja hiljem kreiskooli. Tallinnas jätkas ta oma muusikaõpinguid Toomkoguduse organisti Reinicke juures, kes õpetas temale klaverimängu ja muusikateooriat. Omades muusikalisi algteadmisi, hakkas ta seda varakult kasutama praktilises töös. Nii asutas ta kreiskoolis õpilasmeeškoori, mida juhatas mitu aastat. 1881. a. asutas ta „Salme“ segakoori ning esines korduvalt nimetatud kooriga Aleksandrikooli hääks. 1884. a. lõpetas K. Tüرنpu kreiskooli, mille järele ta kutsuti Eesti Selts „Lootuse“ meeskoori juhiks. Selle koori taseme viis ta lühikese ajaga nii kõrgele, et see sai I auhinna võistluslaulmisel tollal peetaval Tartu üldlaulupeol. Kõik need esialgsed saavutised andsid temale tõuke pühendada end muusikale.

1886. a. astus K. Tüرنpu Peterburgi konservatooriumi orel- ja kompositsiooniklassi, mille lõpetas viieaastase usina töö tagajärjel 1891. a. Sama aasta suvel sõitis ta Berliini ennast täiendama koorijuhtimise alal.

1892. a. asus ta elama Tallinna, kuna võttis vastu organisti koha Niguliste kirikus. Ühtlasi hakkas ta juhatama Niguliste Lauluseltsi (Nikolai Gesangverein) ja Revaller Liedertafel'i koore, kus ta tegeles kuni surmani.

on väga tööga koormatud. Aga noored seisavad tihti eemal. Peate püüdma rakendada rohkem noori tööle. Mina tahaksin juba eemal seista ja päält vaadata. Aga ega ei lasta veel! Nüüdki pean ruttama tagasi Tartu. Mitmeid kiireid asju seisab ees, mis tulevad otsekohe lahendada.

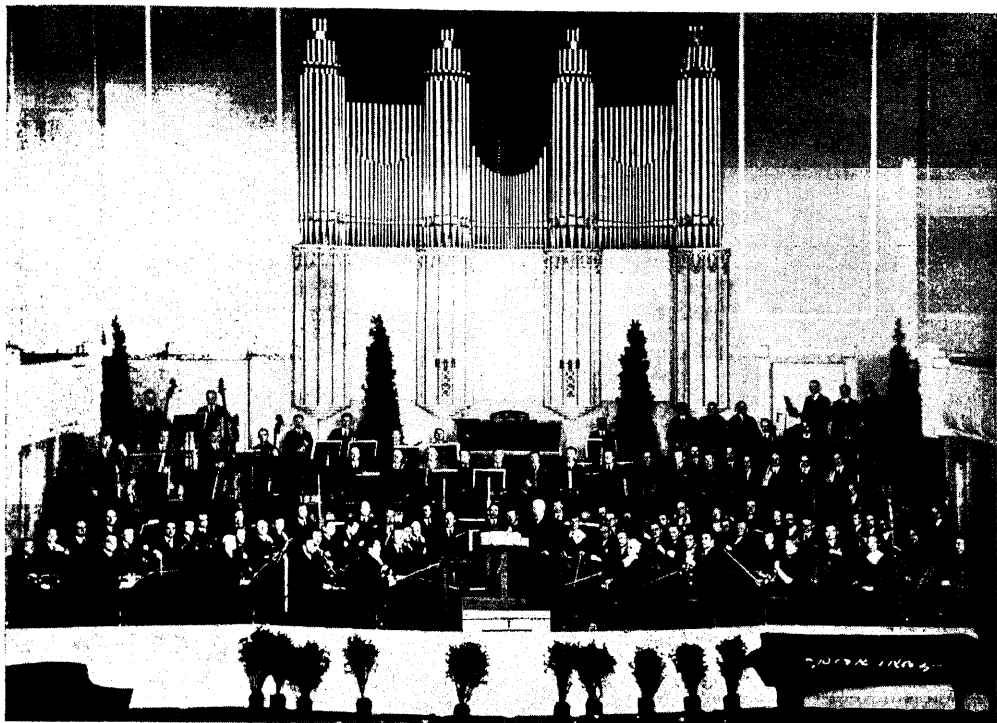
„Ärge te meid unustage, kui tulete jälle Tallinna! Ja pidage meid Tartuski mees!“

„Kõneleksin vahest Tartustki, aga need telefonikõned kauge maa päale on kallid. Ja ega mina pole mõni rikas inimene. Vahest imestan isegi, kui võrd piskuga suudan ära elada ja läbi ajada! Kuid loodame, et nooremattel saab kunagi olema kergem, sest ajad ja olud on ju palju muutunud. Tervitage kõiki Lauljate Liidu inimesi!“

„Olge ise terve meid meeles pidamast! Ja tulge varsti jälle Tallinna!“ E. L.

Foto Parikas.

Kutsemuusikute Ühingu suurorkester selle organisatsiooni esimese sümfooniakontserdi puhul. Juhipuldi kõrval seisab dirigent, soome helilooja Armas Järnefelt.

Kuuludes oma ametiülesannete poolest saksa seltskonda, on tema muusikaline loomingu kuulunud ainult Eestile. Ta on loonud 65—70 laulu, millest rõhuv enamus on meeskoorilaulud. Kuid see eesti meel ei väljendunud üksnes loomingu, vaid ka tegelikus elus. Nii asutas tema Tallinna Meestelaulu Seltsi, mis tekitas ühtlasi uue tõusuaajajärgu meie meeskoori laulukultuuris.

K. Tärnpu suureks teeneks osutub Eesti Lauljate Liidu asutamine, kuna tema oli selle mõtte algataja ja teostaja 1921. a., millisel organisatsioonil on olnud tähtis ülesanne meie laulukultuuri tõstmisel iseseisvusaastail; ta oli L. Liidu esimeheks kuni oma elupäevade lõpuni.

35 aastat kestnud muusikalise tegevuse kestel on Tärnpu olnud väga suurte ja tähtsate muusikaliste ülesannete täitmisel, nagu V, VI ja VIII üldlaulupidudel, üldkooride juhtimine jne.

K. Tärnpu suri 16. IV 1927. a. Ta on maetud Kopli kalmistul, Tallinnas, ning tema kalmule on püstitatud nägus mälestussammas.

Tärnpu mälestuseks on asutatud temanimeline stipendiumikapital Tallinna konservatooriumi juures andekamaile õpilastele stipendiumi andmiseks, ja Lauljate Liidu juures koorilaululoomingu auhinna kapital parimate teoste eest auhindade andmiseks.

Oma esimese maestro mälestuseks korraldas Tallinna Meestelaulu Selts 17. apr. 100. kontserdi, kus kava koosnes ainult K. Tärnpu helinditest. Järgmisel päeval toimus mälestamise-jumalateenistus Tärnpu haul Kopli kalmistul Tallinnas. Jumalateenistuse pidas praost H. Kubu ja koor esitas K. Tärnpu „Lootuse“, „Kyrie eleison“ ja „Troosti“. Järelhüüdeid ütlesid ja asetasid pärgi haulale Eesti Lauljate Liidu, Tallinna Meestelaulu Seltsi ja T. Linnateenijate Meeskoori esindajad.

Ooper ja kontserdid

Tallinn

Aprilli algupoolel lühikese vaheajaga anti kaks sümfooniakontserti — hooaja viies ja kuues — V. Bierdiajevi juhatusel. Viieldal kontserdil eriline tähelepanu langes H. Eller'i esimesele sümfooniale, millise autor lõpetas möödunud novembris ja mis nüüd tuli ettekandele tema 50. aasta sünnipäeva lähikonnas. See teos on H. Eller'i kaaluvamaid loomingulisi saavutisi ning seisab tähelepanudaval kohal sümfooniatoodangus võrdlevaltki. Muusika esineb tihedas vormis ja selgekoelisena ning teda kannab seesmine vaimustus vahenditelt värskete avalduslaadi juures. Uudiseks eeskavas oli veel Palester'i avamäng — sädeleva ja grotesksusse kalduva ilmega moodne teos. Solistina A. Klas-Glass kandis ette Čaikovski h-moll klaverikontserdi üsna siledalt. Orkester iseseisvav ülesanded ja saate viis läbi kaunis hästi. Dirigenti meie tunneme kui temperamendiküllast isikut. Käesoleval puhul ta Rimski-Korsakov'i „Hispaania capriccio“ juures sattus pisut liialdama.

Sama kalduvust võime märkida ka järgnenud kontserdi juhatamisel, kus Čaikovski viienda sümfoonia ettekande väga hääd õnnestumised vaheldusid parajuse piiride kaotamisega. M. Karlovicz'i „Laul armastusest ja surmast“ oli hinnatavaks uudispa-laks. Lõpunuumbriina esitati F. Mendelssohn'i ballaad „Valpurgioõ“, mille kaastegevaks täitmiseks Estonia Muusika Osakonna segakoor oli sooritanud hoolika ettevalmistamise. Solistidena astusid üles J. Siimon, M. Taras ja A. Rinne. Kokku esitati ballaad mõjuvusega.

Harukordse külalisena juhatas Kutsemuusikute Ühingu sümfooniakontserti kuuluse soome helilooja ning dirigent A. Järnefelt. Orkester oli moodustatud 120-liikmeline, millist koosseisu siin võime rakendada harva. Vastavalt ka suudeti anda kõlatihedust ja täiust. Vaatamata mitmeti liidetud mängijaskonnale, esineti küllalt hääd distsipliiniga. Juhatajana A. Järnefelt toimis soliidse rahuga ning süvenenult ja kogenuit. Kontsert kujunes ilusaks hõimurütuseks, kuna programmsisaldas ainult eesti ning soome helitöid. Ettekandele tulid A. Kapi „Fugato ja andante cantabile“, A. Vedro introduktsioon ja lahingupilt oop. „Kaupo“, J. Sibelius'e teine sümfoonia, S. Palmgren'i „Pastoraal“ ning A. Järnefelt'i enda poeem „Korsholm“.

Endiste aastate tööjätkuna tuli Pühavaimu kirikus ettekandele G. F. Händeli

oratooriumi „Messias“ kolmas jagu P. Presnikovi juhatusel, lühendamata kujul. Umbes 25-liikmeline koor, milles esinesid enam-vähem haritud häälega lauljad, tuli oma ülesandega toime võrdlemisi hästi. O. Presnikov — sopran — valmistas ettekandega naudingut; kiidetavat esinemist pakkus ka J. Siimon — alt. F. Murumets sedapuhku polnud hääleliselt koguni mitte terve, mispärast tulemused ei tõusnud tema harilikku tasapinnani. G. Triip laulis üsna sobivalt. Oreliosa täitis V. Mühlen vastutavalt; orkestri kohal toimis Riigi Ringhäälingu koosseis. Kuigi ettekandane arenes rahuldust ja huvi pakkuvalt, ometi paistis töö olevat tehtud pisut rutates. Hääd võimetega P. Presnikov sooritas Bach'i h-moll prelüüdi ja fuuga.

Suurel reedel anti Kaarli kirikus päevakohase ja mitmekesise kavaga kontsert. Kaarli lauluseltsi segakoor E. Arro juhatusel kandis ette teoseid J. Jürgenson'ilt, dirigendilt endalt ja ühe numברי F. Mendelssohn'i oratooriumist „Paulus“, kusjuures täitmise toimus ladusasti. E. Arro kui noore helilooja kohta võiks ütelda, et ta püüab saavutada värskust ja omapära. A. Kõheliik solistina metsasarvel avaldas ennast väga hääd jõuna. Küllaltki kandvalt astus üles lauludega M. Lang. Hindamist väärivalt esines E. Arro organistina. Eesti autoritest solistide kavas olid teostega A. Kapp ja J. Jürgenson. Viimane ise täitis sobivalt saatja ülesandeid oma palade ettekandmisel.

Sajanda kontserdi andis Tallinna Mees-telaulu Selts G. Ernesaksa juhatusel. Koori asutaja ning esimese dirigendi K. Türrpu 10. a. surmapäeva mälestamiseks oli eeskava terves ulatuses pühendatud tema teostele, milledest pakuti hääd valimik. Ettekannete silmapaistvamaks küljeks oli paindus ja veenev sisutõlgitus. Ka tehniline täitmise arenes eliitkoori väärkusega. Sedapuhku süiski tuli ette tunduvald vaju-misi, milleks sellel kooril muidu pole kalduvusi. Mõnede palade läbiviimist tuleb nimetada vägagi häädks. Meeldivate tulemustega esitas Türrpu laule noor ooperi-solist O. Lund, keda sobivusega saatis klaveril E. Avesson. Prof. J. Aavik rääkis lahkunu muusikategevusest.

Uue rühmitusena ilmus avalikkuse ette Tallinna Naisklubi koor pr. J. Kahu juhatusel. Lauldi 23-liikmelises koosseisus ja saavutati tulemusi, mis lubavad oodata edukat edaspidist tegevust. Kontserdi etteval-

mistus oli viidud läbi hoolikalt. Praegune häälematerjal osutub võrdlemisi sobivaks; peaks tegema ainult mõningaid täiendamisi — eriti keskmiste rühmade juures. Sisulise ja tehnilise kordaminekuga esines pianist A. Kõrb. Paraku klaveri vähene kandvus takistas tugevama mõju saavutamist. Viuulisolistiks oli C. Prii, akompaneerijaks K. Prii; nemadki esinesid edukalt.

Huviküllase õhtu oma külaskäiguga valmistas Akadeemiline Meeskoor R. Riisingu juhatusel. Üldilmet määrava joonena esinemise juures paistis välja kalduvus anda jõuavalduselt tagasihoidlikku, kuid varjundirikast laulu. Sellesuunaliselt töötades ongi koor juba jõudnud üsna hääde saavutusteni. Õnnestunum oli kontserdi esimene pool, kus suurema värskuse juures kergus, täpsus ja kõlaselgus tulid eriti ilmsiks. Teise jao puhul paistis väsimuse tunnuseid, kuigi ka siin anti hääd laulu. Solistidena esinesid R. Jõks ja V. Tilling, pakkudes sisukale kontserdikavale omapoolselt väärtuslikku lisa. Viimane sooritas ka klaverisaated. Programm koosnes eesti helitöödest.

Tallinna Politseiametnike Kogu muusika-laulu sektsiooni poolt korraldati kontsert, mille kava peagu sajabrotsendilisel täideti oma jõududega. Esimene jagu sisaldas puhkpillikoori ettekandeid J. Kostabi juhatusel. Praegu orkestri koosseis on kaunis stabiilne ja tubli. Samuti meeskoor E. Roosma juhatusel näitas, et ta tegevus areneb edukalt ja asjaosalistel ei puudu hääd tahtmine innukaks töötamiseks. Meeldivat vaheldust suutsid pakkuda solistid. Nii R. Kolmpere — tenor — ja J. Piller — bariton — laulsid üsna hääde võimetega. Ka E. Hiob metsasarvel ja K. Ranne saksofonil olid edukad. Väljastpoolt politseinike koosseisu esines orelisoolooga ning saadetega V. Niilus kaunis kordaminevalt.

Esmakordselt oli siin külaskäigul daani kammeransambel, kuhu kuulusid: G. Jespersen — flööt, E. Bloch — viiul, K. Petersen — vioola, T. Svendsen — cello ja L. Christiansen — klaver. Võõrustajad vastastikku mängides moodustasid väga hääd terviku ja pakkusid rütmilt täpsustatud ning peenelt varjundatud ettekannet. Tehnilise külje kõrval tuleb kõrgeks hinnata sisutõlgitsust. Händel'i ja Mozart'i teoste järel anti ka daani muusikat, kusjuures puutusime kokku selle ala väärrikate esindajatega. Suuremate vormidega paistsid silma K. Riisager ja H. Sandby. Pr. Th. Rei laulis C. Nielsen'i ning P. Heise ilmekaid palasid.

Omajagu huviaratav oli kuulda kontserti elektriorielil, milline korraldati piiskoplikus Toomkirikus. Esinesid meie noored kunstnikud H. Lepnurm ja W. Müh-

len, kes oma alal andekate ning tähelepandavate jõududena pakkusid hääd ettekannet. Elektriorieli juures võib märkida tema puhast häälestust, kerget ja täpset reageerimist ning rohket üksikvärvide tuletamise lubavust. Kõla siiski pole eriti täiuslik. Muust osast veelgi nõrgemad on madalad toonid. Endastmõistetavalt ei saa ühel mehaanilisel instrumendil olla seda loomulikku elulist värvingut, mis jääb omaduseks pärisorelile. Väga selgesti tunduvaks kujunes kõlalise viitaalsuse vahe elektriorieli ja viiuli kõrvutamisel. V. Alumäe oma soolodega pakkus hääd esinemist.

Külaskäigul viibis Tallinnas läti ooperilaulja A. Prednieks-Kavara, esinedes kahel õhtul — hertsogina Verdi „Rigoletto“ ja Rodolphe'ina Puccini „Boheemis“. Mõlema osaga ta oli edukas. Häälematerjali iseendast võib pidada keskmiseks kandvusest. Kooliline külg osutus soliidseks. Intelligentne ülesastumine ja kunstimaitseline tõlgitsus andsid külalisele tubli kaalu. Lavakuju oli hääd; mäng loomulik, kuigi mitte väga varjunditsesse tungiv. Võõrustaja ooperis hindas muusikat tõsise kunsti seisukohalt.

Noor klaverikunstnik F. Ellegaard oma järjekordse kontserdiga valmistas rohket naudingurõõmu. Ta on muutunud endisest veelgi küpsemaks. Tehnilised võimed seisavad väga kõrgel tasemel. Sellest küljest paljunõudliku kava külastaja sooritas kerge mänglevusega, avaldamata ettekannte lõpus mingisuguseid väsimuse tunnuseid. Samuti tuleb hindavalt rääkida kontsertandi tõlgitsuslikest võimetest, eriti veel tema noorte aastate tõttu. Kava polnud just uudne, kuid sisukas. Esimene pool kujunes pisut väsitavaks pikkusega.

Iseseisva kontserdi andis meie noor viiulikunstnik H. Aumere. Viimases esinemisest saadik ta on jällegi täienenud. Tehnika alal parem käsi tundus endisest märksa painduvamana. Toonid on saavutatud kõlavus ja kandvus, vältides seejuures igasuguseid kalduvusi forseerimiseks. Kahjuks tema instrument ei võimaldanud siin suutmist pääseda täielisele maksvusele. Mis puutub tõlgitsemisse, siis sellestki küljest peab avaldama tunnustust. Igatahes esineja teenis rahulolu terve kava ulatuses.

Tegelasrohke kontserdi korraldasid E. V. Tallinna Konservatooriumi endise õppejõu pr. E. Helmani kasvandikud tema austamiseks 75. a. sünnipäeva puhul. Esitati hulka numbreid soolo- ja ansamblipalade valdkonnast. Ülesastujate keskel leidis rida jõude, kes on tõusnud meie silmapaistvateks lauljateks. Vastavalt ka kontsert pakkus küllalt nauditavat. Endiste kasvandike nimel õnnitles juubilari A. Arder, konservatooriumi poolt tõi tervitusi direktor prof. J. Aavik. Ed. Visnapuu.

Viljandi

Iseseisvuse algpäevadest saadik on Viljandis tegutsenud laulupedagoog Valter Blossfeldt, kes käesoleva aasta veebruaris sai 70-ne aastaseks.

Armastatud lauluõpetaja sünnipäeva tähistamiseks korraldasid tema endised ja praegused õpilased 10. apr. Haridusseltsi saalis kontsert-aktuse, kus esinesid solistid, vokaalansamblid ja juubilarid õpilastest koostatud segakoor. Aktusekõne pidas praost J. Lattik, kes ka kuulub juubilarid arvrurikkasse õpilasperre.

Meeldivast kavast pälvivad tähelepanu segakoori ettekanded, kuna koor koosnes vaid koolitatud häältelga lauljaist. Koori juhatas organist J. Raude, kuna solistide saade oli R. Toi kätes.

Ettekannete lõpul pime laulukunstnik spontaanselt tänas auõhtu korraldajaid ja külalastajaid.

17. aprillil korraldas kohalik klaveriõpetaja Margot Frey-Simonson Haridusseltsi saalis oma stuudio avaliku õpilasõhtu.

M. Frey-Simonson, kes pääle klaverikunstnik Aino Kõrvi lahkumist Viljandist on jäänud siin peaguainukeseks tunnustatud klaveripedagoogiks, on suutnud enda ümber koondada arvuka õpilaspere, kelledest nüüd ligemale kolmkümmend esitasid avalikkusele oma võimeid.

Eriti hääks tuleb lugeda nimetatud klaveriõpetaja algõpetust, mis ilmes ühtlases ja kindladistsipliinilises koolis. Edasiõudnute hulgas paistis silma terve rida üsna häid mängijaid.

Kogu õhtu jättis ilusa mulje ja õppeaasta jooksul tehtud töö väärrib täielikku hindamist.

P. V.

Peeter Grünfeldt †

11. aprillil s.a. sulges igaveseks oma silmad kirjanik ja luuletaja Peeter Grünfeldt. Terve eesti lauljaskond jäi leinama kadunud luuletajat, kuna tema loodud sõnadele on komponeeritud palju laule. Nii on tema luuletuskogu „Minu kodu“ umbes kahekümnele laulule meie paremad heliloojad loonud viise, mis kõikjal tuntud ja lauldavad. Nendest on eriti populaarsed „Eesti, mu armas kallis kodumaa“, „Kel nooruse palavust täis on rind“, „On ilus Eestis elada“ jne. Kõik need laulud on paelunud nii lauljaid kui ka kuulajaskonda.

P. Grünfeldt ei jää eesti lauljaskonnale meele üksnes kui luuletaja, vaid kui eesti lauljaskonna organiseerija, sest ta võttis aktiivselt osa Eesti Lauljate Liidu asutamisest, kuna oli asutava toimkonna sekretär. Tema käega on kirjutatud esimene Liidu koosoleku protokoll. Hinnates kõrgelt P. G. tööd, annetas Lauljate Liit mõni aasta tagasi temale L. Liidu hõbedase teenete-märgi.

Tema kirjutatud raamatute arv on rekordne, kuna neid on arvult ligemale 450. Pääle selle on ta töötanud ajakirjanikuna „Postimehe“, „Päevalehe“, „Virulase“ j.t. toimetustes. Oli ajakirja „Romaani“ väljaandja 1922—1934 ja „Muusikalehe“ kaastööliline kuni oma elupäevade lõpuni.

P. Grünfeldt sündis Aakre vallas kooliõpetaja pojana 19. sept. 1865. a. Hariduse omandas Rõngu kihelkonna-koolis ja hiljem Tartu seminaris. Oli kooliõpetajaks Aakres, Valgas ja Pühastes. 1913. a. pääle oli ta Põhja-Eesti ühispinga ametnik. 70. aasta juubeli järele oli Ajakirjanike Liidu ja Tallinna Meestelaulu Seltsi auliige.

Oma maises olekus on P. Grünfeldt kadunud, kuid tema loodud luule elab igavesti. Olgu ustavale isamaalasele kerge kodumaa muld, mida ta kogu oma luuletaja hingega on armastanud.

Meeskooride elu

XI üldlaulupeo meeskooride kava kinnitati.

Lauljate Liidu nõukogu oma koosolekul 18. aprillil s. a. otsustas kinnitada XI üldlaulupeo kava järgmisel kujul:

A. Läte — „Kostke, laulud“, J. Simm — „Mulgimaale“, E. Tubin — „Karjase laul“, A. Kapp — „Minu süda“, G. Ernesaks — „Rabamaastik“, E. Vörk — „Meeste laul“, K. Türrpu — „Valvur“, R. Tobias — „Õotsuv meri“, A. Kapp — „Palumine“, E. Aav — „Humal“, E. Vörk — „Lahingu ratsud“, V. Nerep — „Mehed“, G. Ernesaks — „Hakkame, mehed, minema“, lisalauludena M. Härma — „Meeste laul“ ja K. A. Hermann — „Isamaa ilu hoieldes“.

Enamus neist lauludest on ilmunud „Eesti Meeslaulu“ annetes, puuduvad laulud ilmuvad peatselt.

Lein Tallinna Meestelaulu Seltsis.

Oma 100. kontserdi eel, mis toimus 17. aprillil s. a., elas TMS üle leinaaegu.

TMS kaotas oma perest Peeter Grünfeldti ja Aleksander Randlepa.

P. Grünfeldt oli TMS-i endine juhatuseja hiljem auliige. Olles juhatuses, täitis tema ka sekretäri kohuseid. Huvitav on märkida seda, et ta ei laulnud kooris kaasa, kuid oli kohal igal lauluharjutusel. Üldse oli kadunu üks väga energilisi töömehi seltsi kasuks.

A. Randlepp oli TMS-i tegevliige 1921. a. kuni surmani. Oli olnud seltsi laeakur ja revisjonikomisjoni liige. Kuid pääle nende ülesannete oli tema alati valmis abiks kõikjal, kus seda aga tarvis läks. Vanemad seltsiliikmed mäletavad veel praegu tema

eeskujulikke korraldusi K. Türrpu matusel ja viimasel kontsertmatkal Skandinaavia. A. Randlepp oli TMS-i senior ja Stokholmi meeskoori De Svenske auliige.

Pärnu meeskoor sõidab suvel Kuressaare.

Eeloleval suvel toimub Kuressaares VI Saaremaa laulupidu, mida kavatakse külastada Pärnu Helikunsti Seltsi meeskoor. Kaasasõit on võimaldatud ka asjasthuvitaile.

Maikus on kooril kavatsus korraldada suurem vabaõhukontsert „Endlas“, kuna rannapargis see osutub võimatuks, sest vana kõlakoja asemele on ehitusel uus, kuid selleks ajaks on võimatu ehitustöödega jõuda lõpule.

Võru Meestelaulu Selts kontsertide eel.

Maikus kavatakse Võru Meestelaulu Selts anda kontserdi väljaspool oma kodulinna, kas Valgas või Petseris. Samuti on kavatsus korraldada kontsert ka kohapääl „Kandle“ seltsi aias. Arvatavasti on kaastegev ka Võru sümfooniaorkester.

Hallistes tegutsevad kolm koori.

Halliste meeslaulusõprade seas oli ammu mõte liikumas, asutada meeskoor. Nüüd on siis niikaugule jõutud, et kokku on koondatud üle 30 mehe, kes tahavad kooris kaasa laulda. Seega on esimene algatus tehtud, ning on oodata veel lauljate juurekasvu. Koori hakkab juhatama kohalik organist hr. Eduard Pärn, kelle juhatusel tegutsevad juba varemini kaks koori.

Kutsemuusikute elu

Muljeid Kutsemuusikute Ühingu Tallinna osakonna pääkoosolekult.

Kutsemuusikute Ühingu Tallinna osakonna erakordne pääkoosolek sisaldas päevakorras rea akuutseid küsimusi. Nende hulgast esimesena tuleks mainida muusikute abiandmise fondi asutamist. Niisuguse fondi ellukutumist pidas koosolek vajaliseks ning määras igale liikmele, kes oma teenistuse, teatava lisamaksu liikmemaksu juure.

Seesmise organiseerimise alal äratas elav sõnavõttu kodukorras ettenähtud ja esinduskogu poolt maksuma pandud garantiivekslite küsimus. Et ära hoida palkade mahasurumist ja vähempakkumist töökoha hankimisel, iga Kutsemuusikute Ühingu liige annab juhatusele rahalise garantii, et ta väljatöötatud palga-miinumumist peab kinni. Patustab ja eksib ta siin, kaotab oma tagatis-summa. Osa koosolekul viibinud liikmeid alul ei suutnud kohaneda niisuguse, ainelisele survele rajaneva kutse-eetika

teostamisega, pidid aga hiljem nõustuma, et see vahend praeguses olukorras siiski on ainuõige ning vajaline.

Juhatuse aruandest selgus, et Haridusministeeriumi kutseosakond vastavate andmete ja dokumentide põhjal annab muusikuile välja kutsetunnistusi. Kõik kutsetunnistust omavad isikud võivad astuda Kutsemuusikute Ühingu liikmeks, kuid

ühing omalt poolt võtab arvesse sisseastuja muusikalist staaži ja selle põhjal määrab teda kas täieõiguslikuks liikmeks või noorliikmeks.

Üldine mulje Kutsemuusikute Ühingu Tallinna osakonna koosolekust jäi: muusikute organiseerimine sammub eduteed, selle liikumise eesotsas seisavad teguvõimsad inimesed.

V. L.

Marsside võistluse tulemusi

Uute algupäraste marsside võistlusele saabus määratud tähtajaks, 15. märtsiks 1937. a. kokku 74 käsikirja, neist umbes pooled pidulikele marssidele, pooled käigumarssidele. Võistluse žürii moodustati järgmiselt: Sõjavägede Ülemjuhataja esindajana kol. J. Siir ja kapt. H. Lukas, viimane ühtlasi Lauljate Liidu esindaja, Kaitseliidu Päästaabi esindajana kapt. A. Truuvere, ühtlasi Lauljate Liidu esindaja, E. Tuletõrje Liidu esindajana A. Nurm ning Lauljate Liidu esindajana J. Vaks, F. Tammar, V. Jakobson, E. Ruber. Pääle selle kutsuti žürii juure muusikalise eksperdina marsside algupära ja eestipärasuse suhtes muusika-teadlane K. Leichter.

Žürii algas tööd marsside läbikuulamise-ga klaveri ettekandens, kusjuures ettekand-jaks oli klaverikunstnik ja organist P. Pres-nikov. Klaveri ettekannet korraldati kahel puhul, mõlemal korral teostades valikut. Nõnda saadi umbes 15 marssi, mis läksid ettekandele Tallinna Garnisoni orkestrisse. Esialgu otsustati ära käigumarsside auhin-nad. Selgus, et žürii leidis esitatud käigu-marssidest vaid ühe auhinnaväärilise, nimelt märgusõna „P. 1“ all võistlusele saadetu, millele otsustati anda II auhind, s. o. Kr. 150.—, mis pandud välja Lauljate Liidu poolt. Lisaks otsustati anda ka Tuletõrje Liidu poolt välja pandud lisatasu Kr. 30.— Teised käigumarsside auhinnad otsustati jätta välja andmata.

Oma motiivide kohta võttis žürii proto-kollli järgmist:

„Žürii säadis üles käigumarsside auhin-damisel kolm põhinõuet: käigumarss peab olema a) eestipärane, b) marssimiseks so-biv, c) muusikaliselt väärtuslik. Eestipära-suse suhtes leidis žürii vajaliseks nõuda, et marss vastaks kompositsiooniliselt sellele üldisele laadile, mida sisaldavad eesti rah-vaviisid, ja mis selgesti eraldab marsi teiste rahvaste üldiselt tuntud muusikalisest laa-dist. Marssimiseks sobivuse suhtes leidis žürii vajaliseks nõuda, et marss oleks rüt-

miliselt selge ja marsiliselt hästi rõhutatud ning meeleolult häätujuline. Muusikalises suhtes nõudis žürii, et marss oleks oma-pärane ja värske ning puhkpilliorkestrile sobivalt orkestreeritud.

Kõigile ülesäetud põhinõudeile vastas teataval määral ainult marss „P. 1“, mille-le žürii pidas vääriliseks välja anda II au-hinna. Ülejäänud marssidest vastasid mit-med küll eraldi ühele kui teisele ülalmärgi-tud põhinõudele, kuid teistes jätsid soovi-da. Nii olid mitmed marsid rahvuslikult omapärased, kuid sääljuures olid kas käi-gumarssidena mittesobivad või muusikali-selt väheühtlevad; teised aga osutusid mars-simiseks kõigiti sobivaiks, kuid olid oma laadilt eesti vaimule võõrad, või muusikali-selt liiga šabloonilised.

Üldiselt leidis žürii, et esitatud käigu-marsside autorid olid vähe käsitlenud eesti rahvamuusikat, mispärast žürii pidas soovi-tavaks seda põhinõuet edaspidiste võistluste puhul eriliselt rõhutada.

Üldiselt peab märkima, et eesti rahva-muusika laadi nõuet rõhutati ka enne käes-olevat võistlust. See asjaolu leidis erilist märkimist võistluse tingimuis, selle kohta ilmus kirjutusi „Muusikalehes“ jne. Kah-juks aga meie marsside heliloojad on seda-võrd harjunud „Vanade sõprade“ laadiga, et neil nähtavasti raske on kujutleda mars-si teissugusena.

Žürii kahtlematult on talitanud otsusta-valt ja seda tuleb märkida tunnustavalt. On küllalt juba marssidest, mis tammuvad ühes ja samas šabloonis! Meil on vaja marsse, mille kohta igauks võiks ütelda, et see on m e i e m u u s i k a ning ei kuulu teistele!

II auhinna vääriliseks tunnustatud marss „P. 1“ osutus helilooja P. Karbi tööks, kes on vareminki tuntud puhkpilliorkestri heli-loojana.

Paul Karp on sündinud Hageris, Harju-maal. Pillimeheks hakkas juba pisikesel põ-sina ja on kasvanud n-ü. orkestris üles. On lõpetanud Tallinna Konservatooriumi trom-

booniklassi R. Kulli juures ja kompositsiooniklassi prof. A. Kapi juures. Varem mängis mereväe orkestris, selle likvideerimisel astus „Estonia“ sümfooniaorkestrisse, kus mängib praegugi trombooni. Ühtlasi on Tallinna Konservatooriumi trombooniklassi õppejõud.

Paul Karbi helitöist on üldiselt tuntud fantaasia „Kiigemael“, mis oli ka X üldlaulupeo kavas. Pääle selle on ta loonud mitmeid marsse. Tema sulest ilmub lähemal ajal Lauljate Liidu kirjastusel basspillide õpik, mis tuleb kapitaalne teos.

Mars „P. 1“, mis läheb trükki nimetusiga „Eesti mars“, on selle poolest eriline, et on kirjutatud $\frac{6}{8}$ taktis, mis annab marsile erilise kerguse ja rõõmsa meeoleolu. Olgu märgitud, et $\frac{6}{8}$ taktis marsse leidub eriti rohkesti prahtlastel. Marsis ei ole otseselt kasutatud rahvaviisi, kuid küll võe-

tud aineid rahvaviiside motiividest, millistele helilooja ütleb end olevat sattunud J. Zeiger'i teost „Eesti rahvaviisid“ sorides.

P. Karbi „Eesti mars“ läheb lähemal ajal trükki ja ilmub umbes kuu aja pärast.

Kuna marsside võistluse käigumarsside osa ei annud kuigi suuri tulemusi, siis on otsustatud peatselt välja kuulutada uus võistlus, mille tähtajaks oleks 1. november 1937. a. Olgu juba aegsasti juhitud meie marsiautorite tähelepanu sellele, et nad püüaksid rohkem rõhku panna eesti rahvaviisile ja selle laadile.

Võistluse teine osa, nimelt pidulike marsside osa, ei ole veel lõppenud. Zürii poolt valiti välja viis auhinnaväärilist marssi ja anti Politseiametnike Keskkogule väljavalmiseks. Kuulujärgi pidulike marsside tase on tunduvalt kõrgem ja arvatavasti tulevad mõlemad auhinnad väljaandmisele.

Muusikaline võistlus eesti heliloojaile Riigivanema auhinnale

Eesti algupärase vokaal-instrumentaal muusikaliteratuuri ja suuremate pidulike sündmuste muusikalise kava rikastamiseks ning värskendamiseks korraldab E. K. Helikunsti Sihtkapitali Valitsus Härra Riigivanema kõrge kaitse all kantaatide võistluse. Auhiinnaga kroonitud kantaatidest kõige sobivam tuleks ettekandele XI üldlaulupeol Tallinnas ühendatud kooride ja suure sümfooniaorkestri poolt.

Võistluse tingimused on:

1. Võistlusele saadetud kantaat peab olema kirjutatud segakoorile, soolole ja sümfooniaorkestrile või segakoorile ja sümfooniaorkestrile, kusjuures kantaadi ettekande kestus ei tohi ületada 20 minutit.

2. Võistluseks esitavad kantaat — orkestripartituur ja klaverisäade — tuleb saata E. K. Helikunsti Sihtkapitali Valitsuse nimele (aadr. E. V. Tallinna Konservatoorium, Vabaduse plats 4) märgusõna all „Kantaatide võistlus 1937“ hiljemalt 1. detsembriks 1937, kusjuures kantaat olgu märgitud varjunimega, kuna autori õige nimi ja aadress olgu sama varjunimega märgitud kinnises ümbrikus.

3. Võistluseks esitatud kantaadid peavad olema kirjutatud selgelt tindiga ja ei tohi olla kirjutatud autori enda käekirjaga.

4. Hindamiseks tulevad ainult need kantaadid, mis kuni võistluse tähtpäevani pole trükitud, avalikult ette kantud ega mujale esitatud.

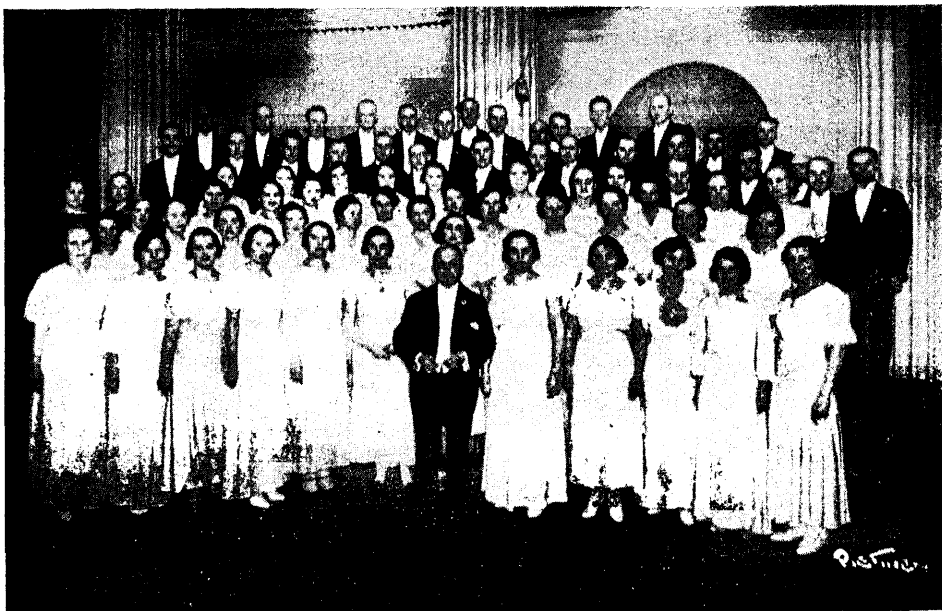
5. Hindamiseks kutsub E. K. Helikunsti Sihtkapitali Valitsus kokku asjatundjaid zürii, kelle liikmed ise ei või võtta osa võistlusest.

6. Zürii hindamine toimub järgmiste kunstiliste ja praktilis-tehniliste nõuete alusel:

- a) Muusikaline ilu. Väärtuslik sisu.
- b) Eesti rahvusliku elemendi väljendus Eesti muusikalist loomingu iseloomustaval viisil.
- c) Leidlikkuse originaalsus (meloodiliselt ja harmooniliselt) ja seejuures loomulikkus.
- d) Kompositsioonitehniline viimistlus. Korrektnete faktuur. Eesti üldlaulupeol laulukaralav ettekandmiseks sobiv nii sisuliselt, kõlaliselt kui ka tehniliselt ja üldlaulupeo kvalifitseeritud kooridele võimete kohane.

7. Auhiinadeks on Härra Riigivanema poolt määratud kogusummas kr. 1000.—, mis jaguneb järgmiselt: I — kr. 500.—, II — kr. 300.—, III — kr. 200.—.

8. Zürii otsus kuulub E. K. Helikunsti Sihtkapitali Valitsuse vastuvõtmisele, kes selle esitab Härra Riigivanemale kinnitamiseks, mille järele toimub Helikunsti Sihtkapitali Valitsuse poolt auhinmatud tööde varjunimedega varustatud ümbrike avamine. Auhiinnatud autorite nimed ja heliteosed tehakse ajakirjanduses avalikult teatavaks.

Soome laulukoor *Kansallis Kuoro*, kes esineb „Estonia“ kontsertsaalis 6. mail. Pildil keskel ees juhataja *Armas Maasalo*.

9. Auhinnatud teoste võistlusele saadetud käsikirjad jäävad autorite omanduseks. E. K. Helikunsti Sihtkapitali Valitsusele jääb eëõigus auhinnatud heliteoste avalikuks esittekandeks.

10. Auhinnatud heliteose autoril või selle kirjastajal on õigus heliteose trükkimisel lisada sellele märkus, et teos on kroonitud Rügivanema vastava auhinnaga.

11. Auhind antakse autorile või tema õigusjärglasele välja E. K. Helikunsti Sihtkapitali Valitsuse poolt 2 kuu jooksul pääle auhindamise otsuse avaldamist. Selle summa mitte väljavõtmise puhul ühe aasta jooksul arvatakse see Helikunsti Sihtkapitali helitööde kirjastamise summade juure.

12. Kõik ülejäänud võistlusele esitatud heliteoste käsikirjad ühes nende juure kuuluvate autorümbrikega hävitatakse, kui neid pole üra viidud autorite poolt 4 kuu jooksul pärast hindamise lõppotsuse avalikku teatamist.

13. Võistlusest võivad võtta osa ainult Eesti Vabariigi kodanikud.

14. E. K. Helikunsti Sihtkapitali Valitsus jätab omale õiguse I auhinda üldse mitte määrata ja välja anda, kui žürii ei leia võistluseks esitatud teostest ühtki selle vääriolist kantaati. Kui aga esitatud kan-

taatide muusikaline kvalifikatsioon ei vasta küllalt nõuetele, siis E. K. Helikunsti Sihtkapitali Valitsus võib auhindade asemel määrata ergutustasusid, millede suurus ei tarvitse olla sõltuv väljakuulutatud auhinnamääradest.

Oodatavaid kontserte „Estonias“.

4. mail prof. Karl Brückner'i viiulikontsert.
5. „ Konservatooriumi õpilasõhtu.
6. „ Kansallis Kuoro (Helsingist) segakoori kontsert.
9. „ David Oistrach'i viiulikontsert (sai Brüsselis s. a. esimese auhinna).
11. „ Arno Niitof'i õpilaskontsert.
13. „ Sümfooniakontsert.
14. „ Sümfooniakontsert, juhatab Commisaris (Belgiast).
16. „ Isamaaliidu Tallinna osakonna ja Välis-Eesti Ühingu kontsert.
26. „ „Križkovsky“ meeskoori kontsert (Prahast). Sama kavaga kontsert on 25. mail Tartus ja 27. mail Narvas.

A. Puškin ja vene muusika

Elu naudingutest ainult armastusele annab muusika järele, aga armastus on ka meloodia.

A. Puškin.

A. Puškin'i kahevõitlus Dantes'iga lõppes kurvvalt. Puškin sai surmavalt haavata. Kahepäevasele kannatamisele järgnes surm. Kogu maa leinas oma parima poja kaotust. See juhtus sada aastat tagasi.

Käesoleval aastal mälestatakse A. Puškin'i 100-aasta surmapäeva. Mitte ainult Venemaa, vaid kogu maailm mälestab teda aktustega ja pidustustega, sest Puškin'i geenius on üldiselt tunnustatud kõikide omaks.

A. Puškin, vene iseseisva ja rahvusliku kirjanduse looja, evis mõju üldse tervele vene kultuurelule. Nii prof. Ustrjalov nimetab Puškin'i geeniusust vene kultuuri teljeks.

Vaadeldes vene muusika arenemist, ei saa jätta märkimata, et sel alal on kahtlemata näha Puškin'i mõju. Tema looming andis tugeva tõuke vene rahvusliku muusika täieliseks ärkamiseks. Vene muusika leiab tema mõjul M. Glinka isikus oma õige tee — tee, mis kooskõlas puht-rahvusliku vaimu mõistmisega — reaalse tee. Sellest ajast algab vene muusikas Lääne-Euroopa mõju järjest rohkem kaduma. Kõik vene heliloojad, tähtsuseta erandiga, otsisid A. Puškin'i loomingust endale inspiratsiooni. Pikk rida kuulsaid vene komponiste, nagu Glinka, Borodin, Čaikovski, Dargomõžski, Musorgski, Cui, Rimski-Korsakov, vennad Rubinstein'id, Grečaninov, Stravinski ja teised, kõik nad teadlikult või teadvusetult tungisid hinges Puškin'i geeniusse poole. Suurem osa tuntuimatest vene ooperist on kirjutatud Puškin'i tekstidele, nagu: Glinka „Ruslan ja Ludmilla“, Dargomõžski „Näikneiu“ ja „Kivist küllaline“, Musorgski „Bo-

ris Godunov“, Čaikovski „Eugen Onegin“ ja „Padaemand“ ning rida teisi.

Muusikale säädmisel Puškin'i sõnad nõuavad heliloojal karmilt nende jälgimist. Igas Puškin'i väikeses lauses on suur mõte; iga tema näiliselt lihtne väljendus on paljuütlev pilt. Tema teosed ei luba heliloojal kõrvaliste muusikamõtete fikseerimist. Ta sunnib iga sõnaga kaasa minema ilma kõrvale kaldumiseta. Inspiratsioon aga muusikas kipub tihti viima heliloojat distsiplineeriva võimu alt. Puškin'i teoste juures see asjaolu evib erilise tähtsuse, kuna ta mitmekordselt raskendab interpretatsiooni. Ja kaugeltki mitte kõigil heliloojal pole õnnestunud see kõrvalekaldumatus Puškin'i geeniusse jälgimisel. Kõige hoolikamalt on läinud korda tema teoseid arvestada Glinka'l ja Čaikovski'l. Niihästi Glinka „Ruslan ja Ludmilla“, kui ka Čaikovski „Eugen Onegin“is“ on saavutatud suure luule ja suure muusika üheõiguslik kooskõla.

Päälle ooperite on Puškin'i ainetel loodud ka mitte vähe muud muusikakirjandust, nagu muusikapilte, sümfooniaid, ballaade, romansse ning ballette. Kui suur on olnud heliloojate huvi Puškin'i vastu, tõekestab asjaolu, et näiteks tema luuletisele „Teid ma armastasin“ on muusika kirjutanud enam kui kolmkümmend autorit, „Gruusia laulule“ — 20, „Laulikule“ — 20 ümber jne. Grečaninov'il, kes alles hiljuti külastas Eestit, on Puškin'i sõnadele kirjutatud 17 romanssi. Nende kõikide teoste seas on arvurikkalt õnnestunud, s. o. eeskujuliselt luulet ja muusikat ühendavat loomingut.

Nii on A. Puškin'i nimi jagamatult seotud vene muusikaga. Ja mitte ainult tema sõnad ei kuulu sinna, vaid ka vaim, sest, nagu juba ülal mainitud, Puškin'i geenius on tugevasti mõjutanud vene muusikat, andes sellele tõuke täielikuks ärkamiseks rahvuslikus suunas. N. Ššenikov.

Lauljate Liidu nõukogu koosolek

peeti pühapäeval, 18. aprillil s. a. Koosolekust võttis osa 20 liikme ümber. Kõigepeält võeti vastu Liidu 1936. a. aruanne ja osakondade aruanded. Edasi võeti vastu 1937. a. eelarve ja osakondade eelarved. Mõttevahetus tekitas „Rahvakoore“ väljaandmine. Juhatusel poolt oli nähtud ette käesoleval aastal viis „Rahvakoore“ annet, kuna arvati, et üldlaulupeo laulude

õppimise tõttu muid väljaandeid kasutatakse ja vajatakse vähem. Nõukogu aga leidis, et „Rahvakoore“ väljaandmine on väga oluline tähtsusega ja üldiselt tuntakse nende järele suurt vajadust, mis pärast otsustas suurendada „Rahvakoore“ kulude eelarvet kr. 500.— võrra sel juhul, kui õnnestub samas summas saada lisatöetust Kultuurkapitalilt.

Nii L. Liidu kui osakondade eelarved ja aruanded otsustati esitada kinnitamiseks volikogule.

Volikogu koosolek otsustati kutsuda kokku 23. maiks s. a. kell 10. hommikul Gustav-Adolfi gümnaasiumi aulasse, Tallinnas, S. Kloostri tn. 16.

1937. a. liikmemaks otsustati jätta 15 senti igalt tegelaselt aastas ja tasumise tähtajaks 1. juuni. Pärnumaa osakonna poolt tõsteti üles küsimus, suurendada liikmemaksu 5 sendi võrra osakondade hääks. Leiti, et osakondadel puudub tegevuskapital, mispärast nad ei saa arendada elavat tegevust. Kuna küsimus kerkis üles päev enne nõukogu koosolekut, siis L. Liidu juhatus ei saanud ses asjas oma seisukohta võtta. Nõukogu otsustas anda küsimuse kaalumiseks volikogule. Kõne alla tuleks juba 1938. a. liikmemaks.

Edasi võeti vastu XI üldlaulupeo meeskooride kava, mis toodud meie lehes teisel. Samuti kinnitati ka puhkpilliorkestrite kava, mis saanud teatavaks varem.

Väga elavaid ja pikki mõtteavaldusi kutsus esile 1938. a. Võidupüha pidustuste küsimus seoses XI üldlaulupeoga. Teatavasti peetakse meie üldlaulupeod viieaastaste vaheaegade jaanipäeva ümber. Nõnda on see olnud juba 15 aastat ja see traditsioon jääb kestma ka edaspidi. Paar aastat tagasi tõusid esile Võidupüha pidustused. Meie Vabariigi aastapäev teatavasti langeb südatalvele, mil igasugused välispidustused on raskesti korraldatavad. Seda arvestades säeti sisse Võidupüha kesksuvel, päev enne jaanipäeva. 1938. a. saab meie Vabariik 20 aastaseks. On selge, et sel puhul ka Võidupüha tuleb pidada suurejoonelisemalt ja väärikamalt. Kuna aga ka XI üldlaulupidu juba ammu on määratud jaanipäeva ümbrusse, siis on loomulik, et Võidupüha ja üldlaulupidu tuleks ühendada. Hiljem aga on kerkinud üles sportlaste seas mõte korraldada sel puhul ka suurejooneline spordiolümpiaad ja võimlemispidustus, mis kestaks kolm päeva. Need päevad oleksid 21., 22. ja 23. juuni 1938. a.

Raadioteateid

Nagu teatrites, kontsertsaales ja muudes sellesarnastes muusikakultuurilistes asutistes, nii ka ringhäälingus hakkab talvine hooaeg jõudma lõpule ning kõikjal püütakse pakkuda veel midagi väärtuslikku, et siis asuda suvevaheajale või — nagu ringhäälingus — minna üle kergemale suvisele kavale, kus päärõhk on pandud ajaviiteli-

Seega langeks viimase olümpiaadi päev ühte üldlaulupeo esimese päevaga või siis toimuks päev varem. On ilmne, et selline pidustuste ülekoormamine meie oludes pole läbiviidav. Tuleb arvestada seda, et enamus tegelasi nii sportlasperes kui laulukoorides, eriti võimlejate hulgas, on samad. Juba üksi mõlema suurpeo ettevalmistus nõuaks neilt tegelasilt suurt pingutust. Kuid väga raske, kui mitte täiesti läbiviimatu, on paarikümne-tuhandelise tegelaskonna pidamine Tallinnas ligemale nädal aega. Korterikorraldus, liiklemine, rongid jne., kõik see tekitaks sellise umbsõlme, et seda ka paremal tahtmisel ei suudetaks lahendada. Kuid kõige olulisem on asjaolu, et meil ei leidu nii pikkadeks pidustusteks publikut. Ning üldlaulupidu kui hilisem üritus seetõttu tingimata kannataks ainuliselt.

Nõukogu, kõiki neid ja muid väga olulisi asjaolusid arvestades, otsustas teha juhatusele ülesandeks, astuda energilisi samme, et vältida kahe suure pidustuste kokkusattumist. Üldiselt nõukogu meeoleolu selle küsimuse puhul oli võrdlemisi elav ja kajastas seega kogu lauljaskonna suhtumist. Mõnelt poolt arvati isegi, et selline teguviis, kus üldlaulupidu Vabariigi tähtsa juubeli puhul tõrjutakse tagaplaanile, on meie laulupidude ja nende teenete allahindamine.

Loodetavasti õnnestub Lauljate Liidu juhatusel ses küsimuses saavutada soodsaid tulemusi. Nagu kuuldu, ei peeta sportlaste eneste keskelgi üksmeelselt Võidupüha olümpiaadi tarvis soodsaks ajaks, kuna sellal sportlased ei ole veel jõudnud kuigi palju trennida ning saavutavad oma stabiilse vormi alles suve teiseks pooleks.

Veel tõsteti nõukogus üles laulukooride ühtlase kodukorra küsimus. Peeti soovitavaks, et koorid matustel, rongikäikudes, aktustel, esinemistel jne. kasutaksid üldiselt maksmapandud traditsioone. Kuna vastav kodukord on väljatöötamisel Meeskooride Sektsioonis, siis peeti soovitavaks seda võimaluse korral laiendada kõigile kooridele.

sele osale. Loomulikult igasugune tõsisem üritus peab siis jääma tagaplaanile, kuna suvel esiteks on kuulajaid vähe, vastuvõtjate juures kava jälgimas ja teiseks neil vähestel pole ka suurt püsi tegeleda millegi tõsise või tähtsa.

Heites pilku Eesti ringhäälingu lähema kolme nädala saatekavale, peab rõõmusta-

valt nentima, et pole veel üldse märgata ei üleminekut kergemale kavale, ega ka üleminekuaja lähenemist, sest kava on nii täis väga mitmesuguseid väärtuslikke muusikaüritusi, milledest esikohale peaks tõstma ooperid. Ringhäälingu heliplaadikogus on juba arvukas hulk täielikke ooperi-komplekte, ning neid tuleb sinna üha juure. Heliplaadi-ooperitele lisanduvad ülekanded teatrist ja veel oma stuudiost saadetakavad n-n. „ooperi läbilõiked“, nii et kogu käesoleva hooaja kestel oli iga paari nädala järele üks ooper kavas. Kevade poole on see veelgi tihedamaks muutunud — peagu iga nädal võib kuulata ooperit heliplaadidelt (26/IV, 6/V ja 16/V).

Lugejaskonnas võib kerkida üles küsimus, kas selline heliplaadi-ooper suudab rahuldada ja pakkuda täielist naudingut? Sellele vastab kuulajaskond: suudab kindlasti ja täielikult! Heliplaadi-ooperi vastased võivad puudusena tuua ette, et jääb nautimata lavamäng, mis on ju orgaaniliselt seotud muusikaga, moodustades alles üheskoos ooperi terviku. Heliplaadi-ooperi nautijat toovad aga ette paremusena seda, et plaatidelt ei lähe kaduma ükski muusikaline fraas, ükski noodikene — vaid kogu muusika on täpselt (paljude katsete ja tehniliste võtete tulemusena muidugi) heliplaatidele sisse mängitud, üles võetud nii, et kuulaja saab muusika suhtes palju suurema naudingut, — arvestamata seda, et ooperi nimekate osade täitjana võib sage li kuulda selliseid maailmakuulsusi, keda oma silmagagi kunagi ooperis näha ei saaks. Kui nüüd kõrvutada heliplaadi-ooperi paremused ja puudused, siis peaks üle jääma küllalt väärtusi. Lisaks sellele võib veel ütelda, et kui on plaatidelt esitatav ooper tuttav, tähendab kui on laval seda nähtud, siis kuulates seda kujutatakse nii-kui-nii ette ka lavategevust, ning päälegi iga vaatuse vahel antakse ringhäälingus ju ka kirjeldus järgmise vaatuse tegevustikust. Kui aga ooper on võõras, tähendab pole seda laval nähtud, siis on plussiks see, et kuulaja tutvub ühe uue ooperi muusikaga ning rikastub uute, värsketes muusikaliste muljetega suurest väärtuslikust helitööst.

Eesti ringhääling on levitanud senini ühe hooaja kestes igat ooperit kuni 2 korda, mitte rohkem, kuigi välismaal mõnel pool seda vahel tehakse rohkem. Kuuldemängude alalgi mõni ringhääling näiteks praktiseerib seda moodust, et iga paari kuu järele korratatakse ühte kuuldemängu — meil on aga selgi alal valitsemas tagasihoidlik mõõdukus — ainult üks kord hooaja kestes.

Kuigi ühe hooaja kestes ühte ooperit ringhäälingus levitatakse, ütleme kaks kor-

da — siis ei tohiks see kellelgi muutuda paljuku ega tüütavaks, kuna (nagu juba eespool selgitatud) niivõrd hää ettekanne leiab alati hää vastuvõttu ning tänuilikke nautijaid. Lähematel nädalatel ettekandele tulevad ooperid „Fausti needmine“ (Berlioz), „Othello“ (Verdi) ja „Carmen“ (Bizet) levitatakse Eesti ringhäälingus heliplaadidelt esmakordselt.

*

1. mail — kell 20.15 Tallinna Töölismuusika Ühingu kontsert „Estonia“ kontertsaalist. Kaastegevad solistid, koor ja orkester.

2. mail — kell 21.10 ringhäälingu orkestri kontsert. Juhatab külalisena Voldemar Tago.

3. mail — kell 20.05 Poola Vabariigi aastapäeva kontsert-aktus „Estonia“ kontertsaalist. Kavas poola helitöid.

4. mail kell 21.10 kammermuusikat — Max Reger'i serenaad G-duur, op. 141 — flöödile, viiulile ja viololale. (mängib ringhäälingu ans.).

5. mail — kell 21.10 E. V. Tall. Konservatooriumi kontserdi II osa „Estonia“ kontertsaalist. Kavas: Uritam, sümf. poeem „Koidu valgel“, A. Kapp, kontsert orelile ja orkestrile ning Heuer, klaverikontsert.

6. mail — kell 18.10 ringhäälingu orkestri kontsert eesti helitöist. juhatab R. Kull. — kell 20.30 Verdi ooper „Othello“ (helipl.).

7. mail — kell 21.10 läbilõige Granichstaedten'i op. „Orlov“.

8. mail — kell 18.30 ringhäälingu orkestri kontsert saksa helitöist. Juhatab külalisena Königsbergi ringhäälingu dirigent dr. Ludvig Mayer.

10. mail — kell 21.50 puhkpillimuusikat — Tall. Linnateenijate puhkp. ork.

16. mail — heliplaadidelt Bizet' ooper „Carmen“.

20. mail — kell 21.00 Daani Euroopa-kontsert Kopenhaagenist. Juhatavad Erik Tuxen ja Launy Groendahl. Kavas: Henriques — prelüüd „Sepp Voelund“; Riisager — kontsert trompetile ja orkestrile; Carl Nielsen — „Sinfonia espansiva“ sopranile, baritonile ja orkestrile.

21. mail — ringhäälingu orkestri kontsert vene helitöist. Juhatab R. Kull. Solist Evi Liivak (Čaikovski, viiulikontserdi I osa).

„Kunstigeenius avaldub alati ainult kunstireeglite rikastamises ja süvendamises, aga mitte kunagi nendest aralt mõõda hiilimises.“
(Max Dessoir.)

Mitmesugust

„Eesti muusika arenemislugu“ ilmus.

A. Kasemetsa koostatud „Eesti muusika arenemislugu“ ilmus trükist neil päevil ja saadetakse kõige lähemal ajal kätte ette-tellijatele. Kuna tellimiste suur arv nõuab pikemat väljasaatmise aega, siis võib kes-ta umbes nädal, kuni kõik tellijad on teose saanud kätte. Pääle 25. aprilli maksab teos 6 krooni.

Teos on suur 440 lehekülge, trükitud hääle paberile ja sisaldab 160 pilti ning 60 noodinäidet. Haridusministeerium on võtnud teose soovitatud raamatute nimes-tikku.

J. Vaksa teos „Puhkpilliorkester“

ilmub trükist maikuu esimestel päevadel. Teos on juba laotud ja korrigeeritud. Raamat ilmub „Elava Teaduse“ kaustas ja tuleb suur umbes 100 lehekülge. Hinnaks on Lauljate Liidu liikmeile kr. 1.50, teistele kr. 2.50.

Koori noodilugemise õpik läks trükki.

L. Võrgu koostatud „Noodilugemise õpik“ anti neil päevil trükki. Esialgselt kavatseti kirjastada väike vihikuke tasuta kaasaand-miseks kõigile XI üldlaulupeo nootide tel-lijaile. Nüüd aga on õpik paisunud umbes 50-leheküljeliseks. Kas saadakse teost veel levitada tasuta, või määratakse väike maks, mis ei võiks olla suurem kui 10 senti, see ei ole veel lõplikult selgunud, kuna kulude kalkulatsioon veel viibib. Igatahes on oo-data teose ilmumist kevadiseks hooajaks.

Ilmus J. Jürgenson'i „Rukkiräak“.

XI üldlaulupeo kavva võetud J. Jürgenson'i valss „Rukkiräak“ ilmus neil päevil trükist ja maksab Lauljate Liidu liikmeile kr. 3.—, teistele kr. 4.—. See helind on varemalt ilmunud segakoori ja naiskoori säädes ning saanud üle maa armastatuks. Puhkpilliorkestri sääde on autorilt endalt ja pala kujuneb kahtlemata meil popu-larsemaks puhkpilliorkestri helindiks.

Kansallis-Kuoro tuleb Tallinna.

Külaskäigule Tallinna tuleb üks silma-paistvamaid soome laulukoore, Kansällis-Kuoro Helsingist. Kontsert toimub 6. mail Armas Maasalo juhatusel. Kavas leidub ka rida eesti autorite laule. Nii koori kui

selle dirigenti tunneme soojalt eestisõbra-likuna, mispärast eriti häämeeli tervitame külalisi nende saabumise puhul meie pää-linna.

Eesti muusikat Čehhoslovakkias.

Möödunud aasta juulis lahkus Eestist Čehhoslovakkia diplomaatlik esindaja prof. J. Galia, minnes tervislikel põhjustel erru.

Meie muusikapublik mäletab teda väga hästi, kuna tema helitöid tihtigi leidis kont-serdikavades, ta mitmel puhul esines loen-gutega ja oli „Muusikalehe“ kaastööliseks.

Innuka eestisõbrana prof. J. Galia on meie muusikaeluga tutvustanud ka oma ko-dumaalasi, kasutades selleks raadioloen-guidki.

Siia maha jäänud tuttavatega ta peab ti-hedat sidet, olles huvitatud meie muusika-elu sündmustest ja saates omapoolselt infor-matsiooni Čehhoslovakkias.

Hilisemates saabunud kirjades ta räägib 19. märtsil Prahast toimunud kuulsa Križ-kovski koori kontsrdist, mille kavas leidis rida eesti autorite laule: A. Kapi „Püha maa“, K. Törnpu „Talvine õhtu“, T. Vetti-ku „Õö“ ja J. Aaviku „Pisike pimp-pambu-ke“. Need palad on publikule väga meel-dinud, eriti edukaks nimetatakse viimast laulu. Huvitava lisandusena võiks kirjast tuua märkme, et nendel ei tunta laulude kordamist kava keskel, vaid seda võib teha ainult lõpus.

Ungari dirigent tuleb suvel Eestisse.

Eeloleval suvel peatub Haapsalus 3.—15. juulini kuulus Ungari ringhäälingu diri-gent dr. Ludvig Rayter. Arvatavasti juhatab L. Rayter vahepeäl suvemuusikat Haapsalus ja ka Pärnus.

Kuna L. Rayter on tunnustatud kompo-nist ja dirigent nii Ungaris kui ka väljas-pool oma kodumaad, siis tema juhatusel esitatud orkestri-ettekanded kujunevad kõigiti huvipakkuvateks.

Möödunud aastal

täitus 50 aastat čelesta leiutamisest prants-lase Auguste Mustel'i poolt. Esimesena vist kasutas uut pilli Čaikovski oma „Pähkli-pureja“ süidis.

Saljapin

oma Austrias viibimisel kaaluvat vene oope-ri säääl asutamise võimalusi.

Muusikapedagoogiline kursus

korraldatakse lektor A. E. Taipale juhtimisel Kuopios 13.—27. juunini Suomen Musiikinopettajain Liitto poolt.

Sven Scholander,

kuulus lautolauja, kes vanasti ka Tallinnas korduvalt esinenud, on hiljuti surnud Stokholmis 76 a. vanuses.

Smetana-muuseum

avati hiljuti Prahast helilooja lemmikjõe Vltava kaldal.

Paul Bastide

on loonud Sofoklese „Kuningas Oidiposele“ saatemuusika.

Pariisi tsiviilkohus

mõistis balleriino Sergei Lifar'ilt Sergei Prokofjev'i nõudmisel viimase kasuks 30.000 franki kahjutasu, kuna Lifar oli katkestanud balleti „Borüsteenesel“ etendused.

Pariisi ooperimajas

(Palais Garnier) on teatavasti äsja lõpule viidud remont paljude ümberehitustega ja täiendustega, mis on maksma läinud ligi 25 miljonit franki ja mille kallal on töötanud 700 isikut 1.500.000 töötundi. Ooper on nüüd muutunud imposantsemaks teatriks Lääne-Euroopas, suurima lavaga ja moodsaimate sädeldistega. Dekoratsioone üksi on olemas 200.000 ruutmeetrit, raudne eesriie kaalub 20 tonni, panoraama-tagasein 21 tonni jne.

Raadiokuulajaid

on kahtlemata häirinud Radio-Paris saatejaama klaveri hädine kõla. Klaver ise osutub tõesti viletsaks ja alles publiku protesti tõttu tuleb kõlbmata pill vist asendada sobiva stuudio-klaveriga. — Kuidas on lood pillidega meie ringhäälingus? Või tuleb pillikõla üldiselt nenditav ebapuhtus kirjutada täielikult saatja arvele? Soovitatakse ju „vahetuskontserte“ Tallinnast kuulata välismaa jaama kaudu (näiteks „Jaani tulemine“ Riia kaudu 24. II 37).

Esimene esperantokeelne kantaat,

prahalase Emil Mülleri sulest, esperanto looja dr. Zamenhofi sõnul, tuleb ettekandele augustikuus Varssavis peetaval Esperanto 50. aasta juubeli kongressil.

„Les Cahiers de la Musique“

on uue belgia muusikalehe nimi. Toimetab Marcel Baesberg, tuntud orkestrijuh.

Teoksil oleva uue belgia sääduse

järgi vabaneksid edaspidi kõik kammermuusikakontserdid lõbustumaksust.

„Rahvusvaheline rahvatantsude komitee“

(International Advisory Folk Dance Council) asutati Londonis (büroo aadress: Cecil Sharp House, London N. W.) Inglis Rahvatantsu ja Laulu Seltsi juures. Komitee liikmeskond on rahvusvahelise koosseisuga. Presidendi on prof J. L. Myres ja sekretäri auametis miss Maud Karpeles.

Kõige tähtsamaid muusikabiblioteke

on — Briti ringhäälingu oma, mis sisaldab 15.000 orkestrihelendit, 120.000 klaverikoondist, 14.000 „lüüriilist pala“ (soololaule klaverisaatega), tubli tuhande puhkpilliteoseid.

Hollandil oma alatist rahvuslist ooperiteatrit

seni (nagu Inglismaalgi) pole olnud. Hollandlased on seni leppinud ja leppimas võõramaalastest oopertruppidega. Nüüd on Rotterdami filharmoonia ringides aktsioon alustatud hollandi rahvusoopteatri asutamiseks. — Nii et „väike“ Eesti sammub vanust, rikkaist maist ooperi alal teataval määral ees.

Uue intervallide mõõtühiku

on leiutanud, koma asemele, Libani konservatooriumi direktor W. Sabra. See uus ühik annab kõigi intervallide jagamisel täisarve.

Ateena Konservatooriumile

on kadunud pr. A. Stathatos pärandanud 50 milj. drahmat (umbes 10 milj. pr. franki) eeskujulise koolihoone püstitamiseks. Ülejääv summa läheb stipendiumiks andekaile üliõpilasile.

J. S. Bach'i

arvukad järeltulijad asutasid Arnstadius sugukonnaseltsi.

E. Wolf-Ferrari

töötab uue ooperi kallal, mille aine on võetud Lope de Vega komöödiast „Narr daam“.

Otto Moeckel,

kuulus viiulimeister, „Saksa Stradivarius“, suri äsja 68 a. vanuses. Moeckel'i viiuleil on hää kuulsus. Muide, ka G. Kulenkampff kontserteerib Moeckel-viilul meeleldi.

„Rembrandt van Rijn“,

von Klenau uus ooper, etendati Berliinis menukalt. Pääosas (maalija Rembrandt) esines kuulus bass Bockelmann.

Uus aparaat

valguslaine muutmiseks helideks võeti Berliinis tarvitusele ühe filmi demonstreerimisel, mis käsitab Friedrich II elu.

„Nototype“,

masin klaveri-improvisatsioonide kirjapanemiseks, demonstreeriti äsjasel Leipzigi mesil.

Noodikirjutusmasinad

lähevad moodi. „Agence Fulgur“, 12, rue de Valenciennes, Paris, müütab neid päriselt nagu lihtkirjutusmasinaid, üsna mõõduka hinnaga.

Salzburgi pääkirikule

tahetakse, lisaks suurele orelile, veel muretseada kaks väikest orelit. Salzburg on oma igaaastaste muusikapidustuste kaudu muutunud rikaste välismaalaste mätseenide ja ka... snobide Mekkaks. Neilt loodetaksegi hankida vajalised summad korjanduse teel, sest ülempiiskopi endised ohtrad kullaallikad (usklike ohvrimeelsus) olevat sootuks kuivanud. Ettevõtte hingeks on mrs. Gertrude Moulton New Yorgist, kogu Salzburgi muusikaasjanduse finantseerija-hing.

Bayreuthi Wagneri-etendused

korraldatakse tuleval aastal, 22. juulist 20. augustini. Ettenähtud on 8 „Lohengrin“, 5 „Parsifali“ ja 2 „Nibelungide-tsükli“ etendust.

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keelatud.

Borodini ooper „Sangarid“ („Bogatõrii“),

mida viimasel ajal etendati suure menuga, keelati Moskva Kunstikomitee poolt, sest Biednõi loodud libreto järgi aastal 988 arenev tegevus ei vastavat nüüdisaja ideoloogiale.

Uus ballett Stravinski'lt

lavastatakse kevadel New Yorgis venelase Balanchine'i poolt.

Rahvuslikust ja universaalsest muusikast

kirjutab Alfred Einstein New Yorgi ajakirjas „Modern Music“: „Kokkuvõttes — pole olemas rahvusvahelist muusikat, vaid on olemas universaalne muusika: üksnes kui suur inimene ning suur muusik ulatub üle oma rahvuse, sisendades maailmale oma isiklikud kujutelmad.“

Cremona linn

pühitseb 1937. a. Antonio Stradivari 200. surmapäeva, püstitades talle ausamba. Ühtlasi korraldatakse kuulsate viiulivirtuoside kontsert, mille tulust osa kulutatakse teise mälestussamba ehituseks Monteverde'le, kes sündis Cremonas 1567. a.

Leonhard Schmidt,

kes alles mõne aja eest oli naine, esineb nüüd Münchenis menuka tenorina.

Õilis kunst.

„Puccini-Teatris“ Milaanos korraldatakse järjekordseid poksimatše.

Kuulus anekdoot Paganinist vanglas,

kus ta viiuli kolme keele rebenemisel olevat loonud keerulise „Mooses“ aaria ainsale säilinud mi-keelele, osutub valeks. Nagu tuntud prantsuse muusikateadlane J.-C. Prod'homme „Guide du Concert'is“ tähendab, ei ole Paganini kunagi vangis istunud! Säärase loo tõeliseks kangelaseks olevat olnud keegi Durand või Duranowisky...

Togev ja vastutav toimetaja

EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium:

prof. J. AAVIK, prof. TH. LEMBA,
A. OINAS, R. PATS, J. VAKS.

Väljaandja *Eesti Lauljate Liit*, Tallinn, Lai 7, telefon 481-82.

Parim noodivara
segakooridele on
RAHVAKOORID

2. M. Saar: „Tihasemäng“.
- 3/4. R. Päts: „Tervitus soome hõimudele“.
5. J. Aavik: „Emake“ ja „Igavene mälestus“.
6. J. Jürgenson: „Igatsus“.
M. Saar: „Laulu aeg“.
7. J. Saarniit: „Kõrs kahiseb“.
8. M. Lüdigi: „Palvetund looduses“.
- 9/10. M. Saar: „Tulesüütajale“ ja
M. Lüdigi: „Põlismetsa järve“.
11. T. Vettik: „Hõiskame kooris“.
12. M. Lüdigi: „Kits ja hunt“.
13. J. Aavik: „Postimees“.
14. M. Lüdigi: „Õhtul“.
15. M. Saar: „Üle vee“.
16. M. Lüdigi: „Naabrikülas“.
17. R. Tobias: „Meil aiaäärne“,
A. Lemba: „Isamaa laul“.
18. M. Lüdigi: „Nõmm“,
J. Jürgenson: „Mitte asjata“.
19. M. Lüdigi: „Mets“.
20. H. Känd: „Muredemaa“.
21. M. Saar: „Mardipeol“,
G. Ernesaks: „Merele“.
22. T. Vettik: „Pää langend sul
käte na'ale“.
M. Lüdigi: „Lehed lang'sid“.
23. E. Oja: „Kangakudumise laul“.
24. E. Tubin: „Igatsus“.
A. Karindi: „Emakene“.
25. J. Aavik: „Tervitus kodule“.
E. Aav: „Nooruseaeg“.
26. T. Vettik: „Krüsantheem“ ja
„Laul sinisilmale“.
27. M. Saar: „Eesti seisab nagu
kalju“ ja „Langenute mälestu-
seks“.
28. A. Vedro: „Kutse jõuluõhtusse“.
29. J. Simm: „Laul kodumaale“.
V. Kapp: „Sa tulid“.
R. Heinmets: „Tänu“.
30. M. Lüdigi: „Kui tume veel
kauaks“.
31. E. Kapp: „Peiu laul“.
32. R. Päts: „Jaan läeb jaanitulele“.

Hind ELL liikmeile:

40 eks. ostes à 6 senti, 20 eks. ostes
à 8 senti, 1 eks. ostes à 15 senti.
Mitteliikmeile à 15 senti eks. arvule
vaatamata.

LAULJATE LIIDU kirjastus,
Tallinn, Lai 7. • Telefon 431-82

AUGUST PERMANN

O-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna
Konservatooriumi klaverimeister
ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tän. 8—15, telef. 453-26.

P. PRESSNIKOFF

Kontsert, saade, tun-
nid, klaver ja orel.
Tallinnas ja väljaspool.

Tallinn, Rulkoviuse 26-10
Telefon 426-20.

Ilmus

„Eesti Meeslaul“ 25

E. AAV „Humal“

Hind E. L. L. liikmeile 10 senti.
Teistele 15 senti.

ILMUS

J. Jürgenson

„RUKKIRA'AK“

Valss puhkpilliorkestrile.

Hind E. L. L. liikmeile Kr. 3.—,
teistele Kr. 4.—.

G. Ernesaks

„KOTKARIST“

Marss puhkpilliorkestrile.

Hind E. L. L. liikmeile Kr. 1.—,
teistele Kr. 1.50.

Eesti Lauljate Liidu kirjastus

ILMUS

A. Kasemets'a

EESTI MUUSIKA ARENEMISLUGU

*Suurteos eesti muusika ajaloo üle, 160 pildiga,
60 noodinäitega, 440 lehekülge teksti.*

Hind Kr. 6.—

EESTI LAULJATE LIIDU VÄLJAANNE,
saadaval kõigist muusika- ja raamatuäridest.

Ilmus

J. VAKS

PUHKPILLIORKESTER

*Käsiraamat puhkpilliorkestri juhtidele,
mängijaile ja organiseerijaile.*

*See raamat käsitleb kõiki puhkpilliorkestri elus
esinevaid küsimusi, alates orkestri asutamise ja
lõpetades kontsert-esinemisega.*

Tingimata vajaline käsiraamat igale pillimehele.

Hind E. L. L. liikmeile Kr. 1.50, teistele Kr. 2.50.

EESTI LAULJATE LIIDU KIRJASTUS JA PÄÄLADU